

Tartu Ülikool
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut

2009. - 2010. aasta ETV spordiudiste sisu ja vormi analüüs
Bakalaureusetöö

Autor: Juhan Rootsma
Juhendaja: Ragne Kõuts-Klemm, MA

Tartu 2011

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Töö teoreetilised lähtekohad	6
1.1 Spordiajakirjandus.....	6
1.2 Spordi kajastamine trükimeedias.....	7
1.3 Spordi telekajastused.....	9
1.3.1 Otseülekande ohud.....	10
1.3.2 Kommentaatori roll.....	11
1.3.3 Kommentaar.....	11
1.4 Raadio ja televisiooni spordiosakond.....	12
1.4.1 Spordiuudised.....	12
1.5 Sportlane ja meedia.....	13
1.6 Spordi uudisväärtuslikkus.....	14
2. Uurimisküsimused	17
3. Meetod ja valim	18
3.1 Valimi moodustamine.....	18
3.2 Analüüsimeetod.....	20
3.2.1 Kodeerimisjuhendi selgituseks.....	20
4. Tulemused	23
4.1 Lugude arv aastaegade lõikes.....	23
4.2 Spordiuudiste geograafiline ulatus.....	30
4.3 Mees- ja naissportlaste esindatus.....	32
4.4 Individuaalspordi ja meeskonnaspordi esinemise sagedus.....	33
4.5 Videolõikude kesksed tegelased.....	35
4.6 Spordireporterite koormus.....	37
4.7 Materjalide modaalsus.....	41
4.8 Vastused uurimisküsimustele.....	42
5. Järeldused ja diskussioon	44
Kokkuvõte	53
Summary	55
Kasutatud kirjandus	58
Lisad	60
Lisa 1	60

Sissejuhatus

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk on uurida 2009. ja 2010. aasta ETV spordiuudiseid. Töö teoreetilistes lähtekohtades kasutan Tartu Ülikooli ajakirjanduse instituudi varasemaid bakalaureusetöid, sportlaste elulooraamatuid ja erialast kirjandust.

2009. ja 2010. aasta osutused valituks, kuna varasemad aastakäigud on sport.err.ee keskkonnas episoodiliselt kajastatud. 2009. aasta on viimane aastakäik, mis on praktiliselt täies mahus võrguväljaandes kättesaadav. Järjestikku olevad aastad pakuvad võimalust uurida, kas ja kui palju spordiuudiste sisu ning vorm lühikese aja jooksul muutuvad, missugused jõujooned on välja kujunenud spordiuudistes ning kes ja kui palju nendes rolli mängivad.

Uurimistöö teema on üsna aktuaalne. Nimelt lahvas eelmisel aastal skandaal, kus Eesti Raketloni Liidu juhatuse liige väitis, et spordiuudistesse pääsemine nõuab meelega. Saaga algas Õhtulehe artikliga "Kes ja kuidas pääseb ETV (spordi)ekraanile?". Teema kogus tuure ning ajakirjandus käsitles seda teemat suhteliselt aktiivselt. Hetkel ei ole võimalik mingisugusest lõplahendusest rääkida, sest ETV sporditoimetuse juht lubas Raketloni Liidu liikme alusetute süüdistuste eest kohtusse kaevata. Vahepealse ajaga selles valdkonnas uudiseid ilmunud ei ole.

Autor kirjutab oma uurimistöös spordist, kuna valdkond on väga huvitav ja vähekirjutatud. Täiesti tühjalt lehel autor siiski alustama ei pea, sest sporditeemalisi bakalaureusetöid on instituudis varemgi tehtud. Mõningad näited viimastest aastatest: Sporditähe sisu muutumine aastatel 1992-2004 (Roosna 2005), Jalgpallihuviliste arvamused jalgpalli kajastamisest Eesti meedias (Šmutov 2007), Eesti Suusaliidu ja Eesti Kergejõustikuliidu representeerimine trükimeedias 2005 ja 2007 (Kaljurand 2008), Korvpalliajakiri Basket Eesti spordiajakirjanduse kontekstis (Unt 2009), Spordi otsereportaaž Vancouveri taliolümpiamängudel ETV, NBC, CTV, SVT, YLE, ZDF ja Eurospordi näitel (Liik 2010).

ETV spordiuudised osutused valituks sellepärast, et teistel Eesti telekanalitel puuduvad regulaarsed spordiuudised. Varem ei ole ajakirjanduse instituudis spordiuudiste kajastamist uuritud. Seega oleks valdkonna uurimine esmakordne ja see omakorda tõstab uurimistöö väärtust.

Töös on püstitatud uurimisküsimused, millele üritatakse töö käigus vastuseid leida. Oma uurimismeetodiks olen valinud kontentanalüüsi. Seda sellepärast, et see meetod

võimaldab kaugemale liikuda isiklikest tõlgendustest ning subjektiivsusest. Täielikku objektiivsust taotleda on kahtlemata keeruline, sest valikud, mida autor teeb, on teataval määral subjektiivsed.

Mis üldse on sport? Kirjanik Ernst Hemingway on öelnud: “Sport õpetab inimest ausalt võitlema, ausalt elama.” (Press, Lindström 2010) Ilmselt peitub selles ütluses ka tükike tõtt. Sport ei ole enam ammu klassikalises mõttes lihtsalt sport. Spordist on kujunenud omaette majandusharu, kus liigub hiiglaslikke summasid. Äri ja raha tulek sporti on kaasa toonud väga palju muutusi. Legendaarne spordireporter Toomas Uba on raha ja olümpiamängude kohta öelnud järgmiselt: “Tõsi, olümpiamängud on mõnel määral devalveerinud. Võidu ja medali nimel, et tagada järgnevas kasulikke lepinguid, mis looks tulevikuks kindlustatuse, ollakse sageli valmis kõigele.” (Press, Lindström 2010)

Lisaks rahale on sporti mõjutanud ka televisioon. Selleks, et tagada ala populaarsus, tuleb kasutusele võtta kohati äärmuslikke meetodeid. Mitmed spordialad on muutnud isegi reegleid, et muutuda n-ö telegeenilisemaks. Mõnikord on see ainuke väljapääs, sest kõik spordialad ei ole ühtemoodi huvitavad ja kaasakiskuvad. Väga oluline faktor on ka spordiala edukus. Kui spordiala on edukas, siis üldiselt kajastatakse seda vääriliselt. Spordiala edukuse all peab autor eelkõige silmas ala sportlikku taset. See tähendab, et edukamad on need spordialad, milles suudetakse häid tulemusi näidata. Loomulikult on edukust võimalik mitmeti defineerida, ala käekäik on mõjutatud väga mitmetest aspektidest, kombinatsioonidest. Need, kes on edukad, ahvatlevad ka toetajaid, sponsoreid. Tippude olemasolu avaldab sageli mõju ka harrastus- ja noorsportlaste arvukusele. Seega on paljud detailid omavahel seotud ning konsensuse leidmine nende vahel on sageli määrava tähtsusega. Loomulikult pole see mõjutegurite lõplik loetelu.

Uurimistöö eesmärk võiks teenida Eesti spordiajakirjanduse huve. Kuivõrd trükimeedia sporditeemalisi uurimistöid on võimalik leida rohkem, siis see töö keskendub televisioonile. Spordi kajastamise uurimine ja kitsaskohtadele viitamine on kasulik ka Eesti rahva tervise huve silmas pidades.

Bakalaureusetöö tegemise lõppfaasis lahvatas iseseisva Eesti ajakirjanduse võib-olla üks suuremaid skandaale - konflikt, mis puudutas tugevalt spordirahvast ning spordiajakirjandust. Tegemist oli Andrus Veerpalu dopingusaagaga, mis tekitas ühiskonnas väga tulise diskussiooni. Nimelt avaldas Eesti üks suuremaid ajalehti Postimees artikli Andrus Veerpalu võimalikust dopingu kasutamisest. Ühiskonna

üldine reaktsioon oli emotsionaalne ning väga negatiivne. Lugu ilmus Postimehes, loo kirjutanud ajakirjanikud langesid paljude eestlaste hinnangul riigireeturite kategooriasse. Interneti kommentaariumis kuulutasid paljud selle ajalehe varasemad lugejad, et nende majja Postimeest enam kunagi ei tellita. Pärast Eesti Suusaliidu korraldatud pressikonverentsi, kus tunnistati, et Veerpalu A ja B proov osutusid positiivseteks, tunnistas üks artikli autoritest “Terevisioonis”, et on pidanud taluma ähvarduste laviine.

Nagu eelnevalt sai kirjutatud, siis ajakirjandusse lekkinud informatsioon osutus tõeks. Naiivsed olid need, kes arvasid, et asi sellega piirdubki ning ajakirjanduse ja ajakirjanike reputatsioon on päästetud. Vähe oli neid, kes uskusid fakte – Veerpalu on dopingu tarvitamisega vahele jäänud. Ühiskond jäi hoolimata faktidest endale kindlaks – Veerpalu on süütu! Sotsiaalvõrgustikus Facebook koguti 24 tunniga uskumatud 50 000 toetusavaldust, samal leheküljel loodi koheselt ka kommuun “Tagasilööb Eesti meediale”, mis kogus üle 2500 toetaja. Laialdaselt oli levinud ka arvamus, et tegemist on norralaste poolt tellitud skandaaliga, mille produtseerimiseks sobis väga hästi norralastele kuuluv Postimees.

Ilmselt arutelu teema üle ei katke nii pea. Kuna minu bakalaureusetöösse antud teema ei mahu oma kriteeriumite poolest, siis on võimalik seda teemat lahata tulevastel lõpetajatel. Intriigidest ja konfliktidest selles teemas puudust ei tule ning julgen väita, et Eesti ajakirjanduse ja eriti spordiajakirjanduse seisukohalt on teema uurimine hädavajalik.

1. Töö teoreetilised lähtekohad

1.1 Spordiajakirjandus

USA teadlaste hinnangul on spordi puhul tegemist kõige mõjukama ja samas kõige vähem uuritud sõnumiallikaga ühiskonnas. Spordi kui unikaalse sõnumiallika olemust põhjendavad autorid järgnevate punktidega (Brown, O' Rourke 2003, Liik 2010: 6 kaudu):

1. Vaatajad on spordile ja selle sõnumile rohkem avatud kui traditsioonilistele sõnumiallikatele, mille puhul toimub tugevam sõnumi filtreerimine. Traditsiooniliste sõnumiallikate nagu uudismeedia, poliitika ja reklaami puhul on inimestel tugevamalt välja kujunenud eelarvamused ja need mõjutavad sõnumi mõistmist. Sporti tajutakse aga kerge meelelahutusena, mida ei ole vaja kriitiliselt hinnata, ja võetakse seetõttu vastu eelarvamusteta.
2. Inimestele meeldib olla osa spordimaailmast. Erinevalt muust meediast on inimesed valmis spordisündmuste nägemise ja fänniks olemise nimel suurt raha maksma. Teiste ühiskonnas eksisteerivate sõnumiallikate, näiteks reklaami ja poliitilise kampaania jaoks oleks selline rahva huvi üksnes unistus.
3. Sporti jälgitakse koos, kollektiivselt ja saadud kogemus on sarnane muusikast või poliitilisest kampaaniast saadud kogemusega. Sport ühendab inimesi, mille tagajärjel tekivad spordi populaarsust edasi kandvad fännide kommuunid.
4. Spordi ja selle jälgijate vahel tekib emotsionaalne side. Spordiga kaasnev kollektiivne kirk tähendab, et inimesed üksnes ei vaata sporti, vaid nad elavad sellele kaasa. See emotsioon võib sportmängust kanduda kaugemale ühiskonda ja mõjutada hetkega terveid regioone.
5. Sporti tajutakse reaalsena. Poliitikud kipuvad luiskama, film, teater ja muusika on lavastatud, aga sport on reaalne sündmus, millel puudub stsenaarium.
6. Sport on atraktiivne väga suurele osale ühiskonnast. Suurte spordisündmuste nagu olümpiamängude või maailmameistrivõistluste

puhul on jälgijaskond sõltumatu rassist, usust, soost, majanduslikust klassist või ükskõik millisest sotsiaalsest eristajast (Liik 2010: 6).

Bob Cooke on öelnud, et inimesed vaatavad sporti nagu religiooni. Osad ei näe muud kui ajalugu, mis on täis rõhumist, silmakirjalikku ja tahtlikku enesekontrolli, mida teostab korrumppeerunud ning ohtlik institutsioon. Teised jällegi näevad hiilgust, ilu ja võimalust korda saata midagi sellist, mis on suurem kui nad ise. Kolmandad vaatavad sporti sellepärast, et nende isad tegid seda, nagu tegid seda nende vanemad. Ma märkan, et spordis on väga palju vastuolusid. See ei tähenda, et sport ise oleks probleem. (Steen 2008: 1)

1.2 Spordi kajastamine trükimeedias

Televisioon ja ajakirjandus kajastavad kõige rohkem tippsporti. Meediatarbija jaoks tähendab see ennekõike meelelahutust. Auditoriumit köidab vaatamäng, võit või hea tulemus rahuldab hasartlikku poolehoidu.

Spordi kajastamine ei mõju auditoriumile ainult meelelahutusena. Spordil on vaja täita ka väga tähtis sotsiaalne roll ühiskonnas. Toomas Uba (1983) on öelnud, et tippspordi kajastamine on olnud oluline osa ka tervisespordi populaarsuse ja arengu tõusule, mis sai tema hinnangul alguse 1960ndatel (Lindström 2010, Liik 2010 kaudu: 7).

Tippsportlaste rolli tervisesportlastele on raske alahinnata. “Omade” head tulemused ajavad nii mõnegi tugitoolisportlase kodust välja sama ala proovima. Tippude eeskuju on kahtlemata vajalik. Selles, et uued tipud saaksid peale kasvada, on märkimisväärne roll oma ala parimatel. Välja kujunemata spordipüramiidi olemasolul on väga raske leida sportlasi, kes suudavad tipptasemel konkureerida teiste sportlastega. Väikesest metsatukast on ütle mata keeruline leida ladvamändi.

Tänapäeval sõltub väga suur osa Eesti spordist sponsorite toest (ja mitte ainult Eestis). Sport on hea väljund enda reklaamimiseks. Seega ei oma tänapäeva sport pelgalt meelelahutuslikku või sotsiaalset rolli – see on väga suurel määral muutunud ka äriks. Siin kehtib üldiselt loogika, mida paremini esinevad sportlased, seda rohkem saavad nad meediakajastust. See on meeltemööda toetajatele, sest ka nemad saavad seeläbi rohkem “pilti”. ETV spordireporter Lembitu Kuuse on välja toonud, et televisiooni pääs on spordialale oluline ka rahalises mõttes, kuna televisioon aitab konkreetse ala

tulusaks äriks muuta. Kuuse hinnangul on sellised spordialad nagu võrkpall ja suusatamine viimaste aastate jooksul reegleid muutnud just sel põhjusel, et telesse vaatamängulisemat väljundit pakkuda. (Liik 2010: 8)

Antud peatükis tuleb kasutada näiteid ainult trükiajakirjandusest, kuna analooge televisioonist autor ei leidnud. Sport on poliitika kõrval valdkond, millele antakse maailma lehtedes kõige enam ruumi (Hennoste 2001: 185). USAs võtab sport keskmiselt 20% lehemahust, umbes sama palju töötab inimesi spordiosakondades. Eestis on see number natukene väiksem, umbes 10% (Hennoste 2001: 185). Spordi tähtsust ühiskonnas ja meedias pole võimalik eitada.

Hennoste (2001) väitel saab sporti kajastada eelkõige kahel viisil: meelelahutuse või n-ö patriootilise tegevusena. Esimesel juhul on tähelepanu keskpunktis sellised alad nagu jalgpall, korvpall, hoki, tennis, vormel 1 jms. Teisel juhul saavad keskse koha kohalikus spordielus domineerivad spordialad. Näiteks Eestis on sellisteks aladeks kohalik korvpall, kümnevõistlus, murdmaasuusatamine jms.

Klassikaliselt on spordiajakirjanduse keskmeks olnud meeste tippспорт. Sporditegelaste pingutused muuta naiste sport populaarsemaks pole täiel määral õnnestunud. Endiselt jääb naiste sport vastassoo varju (Roosna 2005). Harvad pole juhud, kui tenniseturniiri lugu ehib kauni naistennisisti pilt, kuid uudises on naiste turniirile pühendatud üks mannetu lõik loo lõpus.

Lisaks pakub sport ka väga palju kõrvalteemasid. Sport pole ainult võistlused ja nende tulemused (Hennoste 2001: 185). Mida aeg edasi, seda tähtsamat kohta meedias omab tippspordi ümber toimuv, näiteks doping, raha, ebatavalised spordialad, sponsorid, fännid, korruptsioon. Ei saa eitada, et inimestele meeldib teada saada huvitavaid detaile, näha “kaadri” taha. See huvi on kohati mõistetav, kuid mitte alati. Sportlased on väga paljude jaoks iidolid, jumalad. Tore oleks ju teada, kuidas elab mõni sportlane, milline näeb välja tema päevakava, kui palju ta harjutab, missugune on tema spordiväliline elu jne. Samas võib taoline inimeste uudishimu muutuda sportlasele tüütuks. Sportlane on samamoodi “tavaline” inimene, kellel on õigus privaatsusele. Siiski seab avaliku huvi olemasolu mõned mõõndused, millega sportlane peab harjuma. Nimelt on tegemist prominendiga ja see seab kõrgemad standardid.

1.3 Spordi telekajastused

Televisiooni tegemise protsess on kõige keerulisem, see nõuab rohkem aega ja personali kui ükski teine meedium. Teleajakirjanduse tegemiseks on vaja kaamerameeskonda, jm tehnilist personali, reporterit ja toimetajat. Sageli reisib see meeskond koos, läbides pikki vahemaid, et jõuda sündmuspaika. Nad peavad olema võistluspaigas juba enne võistluste algust, et kõik kavandatu sujuks plaanipäraselt. Isegi kõige lihtsam võte võtab aega. Video kokkupanemise lihtsuse mõttes tehakse võtteid erinevate nurkade alt. Mõnikord võib ühe minuti pikkuse loo filmimine võtta tunde. Filmimine on alles esimene samm pikas protsessis. “Ümber” pildi tuleb luua ka muud elemendid, lugeda tekst peale ja panna filmilõigud sidusalt kokku.

Professionaalse spordi nägemise vajadust rahuldab kõige paremini televisioon. Liikuv pilt on televisiooni keele üks olulisemaid elemente. Pilt näitab tegevust täpselt ja annab edasi sündmuse võtmekohti. Spordiülekannete puhul on väga harva probleemiks igavad kaadrid, sest üldiselt on sport täis dramaatikat.

Televisioon ja raadio kasutavad mitmeid sarnaseid elemente: ajakirjaniku häält tegevuse taustaks, intervjuusid, kommentaare ja muusikat. Kuid televisiooni keel on raadio keelest veelgi mitmekesisem ja keerulisem. Samaaegselt liikuva pildiga saab televisioon edastada ka häält. Hea teleajakirjanduse tunnuseks on oskus kasutada pilti, sõnu, häält ja muusikat üheaegselt, harmooniliselt, eesmärgiga edastada eetris oldud aja jooksul võimalikult palju informatsiooni.

ERRi 2010. aasta majandusaasta aruandest selgub, et ERR vahendas 2010. aastal Vancouveri taliolümpiamänge kahel telekanalil ligi 200 tunni ulatuses. Samal aastal toimunud jalgpalli MMilt tehti otseülekandeid ligi 100 tunni ulatuses. Spordisaated (sh spordiudised) olid mõlema ERRi telekanali ekraanil kokku 819 tundi. 2009. aastal oli spordisaadete maht kõigest 489 tundi mõlema telekanali peale kokku. (ERR majandusaasta aruanne 2010) Spordisaadete osakaal ETV programmis on 2010. aastal tunduvalt kasvanud.

2009. aasta ei pakkunud ka nii palju suuri spordisündmusi nagu aasta 2010. Sellegipoolest kanti üle suusatamise, kergejõustiku, iluuisutamise, laskesuusatamise ja sõudmise maailmameistrivõistlusi.

2010. aasta oli spordisündmuserohke aasta (Vancouveri OM, jalgpalli MM). Sporditoimetuse eelarve nägi ette, et suudetaks pooled jalgpalli MMi teleõigused maha müüa erakanalitele. Paraku see ei õnnestunud, mille tulemusena tekkis nelja

miljoni kroonine puudujääk eelarves. Aasta lõpuks õnnestus puudujääki lisatulude ja kokkuhoiu arvelt vähendada. Nõnda jäi eelarve puudujäägiks natuke vähem kui kolm miljonit krooni. (ERR majandusaasta aruanne 2010)

2010. aastal vahendas ETV sporditoimetus Vancouveri taliolümpiamänge. Samuti toodeti rahvusvahelist telepilti iluuisutamise Euroopa meistrivõistlustelt Tallinnas. EBU soovil toodeti pilti ka U-26 Euroopa meistrivõistlustest, mis toimusid Otepääl. Samuti jätkati murdmaasuusatamise maailmakarikaetappide telepildi tootmist Otepääl.

ETV näitas suvist suursündmust, jalgpalli MMi televisiooni ja interneti vahendusel. Täies mahus vahendati kergejõustiku Euroopa meistrivõistlusi Barcelonast, samuti Eesti jalgpalli- ja korvpallikoondise kohtumisi EM valiksarjas (ERR majandusaasta aruanne 2009 ja 2010).

Kõik spordialad ei ole ühtmoodi telegeenilised. Osad spordialad on vaatamängulisemad, see muudab omakorda mõned alad n-ö telesõbralikumaks, teisi jällegi mitte. Loomulikult tähendab vähene telesõbralikkus teatud spordialadele väiksemat populaarsust ühiskonnas.

Spordiala pääsemine televisiooni sõltub ka mugavusest ja kasulikkusest. See tähendab, et palju oleneb ala näitamise kuludest ja tuludest. Näiteks Lembitu Kuuse sõnade järgi on ühed kallimad telealad autoralli ja jalgrattasport, kuna mõlemad nõuavad mitmeid liikuvaid ja staatilisi kaameraid (Liik 2010: 8).

Spordiülekannete vastupidavus telekavades on imestamist väärt, kui vaadata, missugust peavalu valmistab ühe spordivõistluse ülekanne telejaamale. Näiteks on otseülekanded väga ebamugavad, kuna nende kestvus on väga keeruline prognoosida. Olenemata meediaorganisatsioonide pingutustest muuta spordialasid telesõbralikumaks, võib siiski ette tulla juhtumeid, kus ülekanded kestavad plaanitust kauem ja jooksevad järgmistele saadetele „sisse“.

1.3.1. Otseülekande ohud

Spordi otseülekanded nõuavad erilist keskendumist nii ajakirjanikelt kui ka tehniliselt meeskonnalt. Trükiajakirjanikud on siin natukene soodsamas olukorras. Isegi siis, kui tegemist on kõige pingelisema perioodiga, on neil võimalik hetk mõelda, mida ja kuidas nad kirjutavad ning missugust mõju see võib avaldada. Raadio- ja telekommentaatoritel selline võimalus puudub, nendel on aega mõelda sekundi murdosa. Spordisündmuste toimumise ajal ei saa välistada võimalust, et tekivad

vastuolud või ootamatud momendid – seda nii “väljakul” kui ka väljaspool. Näiteks võib publik hakata mässama, võib esineda rassistlike solvanguid, tõsiseid vigastusi sportlastel jms. Kõige ekstreemsemad on juhtumid, kus hukuvad pealtvaatajad nagu Sheefield’is, kus ligi sada pealtvaatajat sai surma tribüüni kokkuvarisemisel. (Andrews 2006: 143-144) Sellistel puhkudel peab ajakirjanik alati arvestama, et ohvrite sugulased või sõbrad võivad kas vaadata või kuulata eetrisolevat saadet.

1.3.2 Kommentaatori roll

Televisiooni- ja raadiokommentaatori rollid on erinevad. Erinevalt raadioauditooriumist näeb teleauditoorium ka pilti. See ei tähenda aga, et pilti peab ilmtingimata pidevalt kommenteerima. Vahepeal on parem lasta tegevusel endal rääkida ja sel juhul on kommentaatori ülesanne nimetada mängijad, kelle käes on pall, või jagada taustainformatsiooni, mis omakorda tõstab vaatajate teadlikkust. See omakorda aga ei tähenda, et kommentaator võiks ennast puudulikult mänguks ette valmistada. Enamasti televaatajad näevad ära, kui ajakirjanik eksib. Spordisündmuse jälgitakse sageli kollektiivselt, mis tõstab märgatavalt tõenäosust, et eksimus ei jää märkamata. Kõige parem on kommenteerimist õppida, kuulates professionaale ning analüüsides nende tööd. (Andrews 2006: 143)

1.3.3 Kommentaar

Vaatajate ja kuulajate teadlikkus spordiülekande ajal on seotud ajakirjaniku oskusega seletada ja kirjeldada tegevust. See nõuab spordiala süvitsi tundmist trükiajakirjanikelt ja veel enam teleajakirjanikelt. Siiski leidub mõningaid erinevusi nende töö metoodikas. Enamasti kajastab trükiajakirjanik sündmust oma artiklis üksipäini, teleajakirjanikud töötavad peaaegu alati meeskonnana. Sinna võivad kuuluda nii kommentaatorid kui ka stuudioekspertid ja tehniline personal. Pikkade teleülekannete puhul võivad nad töötada isegi vahetustega. Eluliselt vajalik on saavutada hea klapp meeskonnaliikmete vahel. Sageli arvatakse, et televisiooni spordiajakirjanikel on glamuurne elu: huvitavad tööreisid, töö erinevates tingimustes ja erinevate inimestega, varakult võistlustele saabumine jms. Tegelikult on selle taga ka palju pingelisi olukordi ja suur hulk töötunde, mis kuluvad ülekannete ettevalmistamisele. (Andrews 2006: 141)

Ajakirjanikud, kes teevad otseülekannet, peavad omama kogu informatsiooni käeulatuse kaugusel – eelistatult võiks see olla nende peades. Otse-eeter nõuab

ajakirjanikult kohest reaktsiooni, sageli ei ole aega vaadata märkmeid. Tähtis on, et kommentaatorid tunnevad võistlejaid, kes võistlustest osa võtavad. Loomulikult on tänapäeval paljudel vormide peal numbrid ja nimed, kuid alati ei ole neid võimalik märgata. Samuti leidub spordialasid, kus nimed ja numbrid puuduvad, seega peab ajakirjanik ta identifitseerima väliste tunnuste abil. Mitmed kommentaatorid püüavad sportlasi meelde jätta teatud tunnuste abil, näiteks mängija kannab valgeid saapaid, särk on püksist väljas, täidlane või kõhn, kiilaspäine jms. Sportlaste eristamine on põhinõue, kuid ainult sellest jääb väheseks. Kui sportlane teeb midagi sellist, mis vajaks äramärkimist, siis on kommentaatori ülesanne jagada taustainformatsiooni. Enamasti kommentaatorid teevad iga mängija või võistleja kohta märkmeid. Näiteks sisaldavad need löödud väravate arvu, rekordeid, võistkondi, kus mängija on varem mänginud. Kommentaator peab alati vajaliku informatsiooni konteksti paigutama. Sageli kehtib ütlus: enne mõtle, siis ütle. Oma väljaütlemistes peab olema ettevaatlik, korrektne ning kontrolliv. (Andrews 2006: 141)

1.4 Raadio ja televisiooni spordiosakond

Raadio- ja televisiooniorganisatsioonid jagavad oma sporditoimetusi erinevat moodi, sõltuvalt nende suuruselt ja kohalikest asjaoludest. Spordiuudised on paljude ringhäälinguorganisatsioonide uudistebloki integreeritud osa ning nende kajastamisega tegelevad spetsiaalsed reporterid. Mõnikord on nad osa suurest spordiosakonnast, mis teeb ka spordiülekandeid võistlustelt. (Andrews 2006: 124)

Mõned organisatsioonid, eriti televisiooni omad kasutavad spordiülekannete tegemisel kolmandaid ettevõtteid, kes toodavad pilti spordivõistlustelt. Majanduslikult on kasumlikum see teenus sisse osta, kuna ülekande tegemine nõuab spetsiaalset varustust ja eksperte. Samal põhjusel kasutavad paljud telejaamad ka vabakutselisi kommentaatoreid ja eksperte, kes tegelevad analüüsiga. (Andrews 2006: 124)

1.4.1 Spordiuudised

Spordile pühendatud eetriaeg televisioonis ja raadios võib olla väike osa üldisest uudisteprogrammist või eraldi spordiuudistesaaade. Kuigi enamasti on suurte spordisündmuste näitamise õigused müüdnud kindlatele organisatsioonidele, siis ei tähenda see seda, et uudiste tootmine enne ja pärast võistlusi ei ole lubatud. Spordiklubid ja organisatsioonid on huvitatud võistluseelsest kajastusest, kuna see

aitab tõsta inimeste huvi ja teadlikkust ning toob pealtvaatajad staadionitele. Samamoodi toob konkureeriva kanali sündmuste-eelne kajastus rohkem televaatajaid ka edastamise õigusi omavale ringhäälinguorganisatsioonile. Võistluseelsed treenerite ja sportlaste pressikonverentsid on tavaliselt avatud kõikidele meediaorganisatsioonidele. (Andrews 2006: 124-125)

Viimastel aastatel on televisiooni spordiudiste edastamise viisile hakanud mõju avaldama erinevad internetileheküljed. Uudiste tutvustamiseks kasutatakse jätkuvalt otsepilti, kuid üha enam on ekraan ümbritsetud tekstiga. Internetilehekülgedel pommitatakse külastajaid pidevalt vahetuva informatsiooniga ekraani külgedel ning all. Selline areng on toimunud tänu suurenenud nõudlusele statistika ning pidevalt uuenevate tulemuste järgi. (Andrews 2006: 124-125)

1.5 Sportlane ja meedia

Naisteoru suursuusatamise laviini varju võis jääda kõnekas seik Eesti meistrivõistlustelt – 13aastane Kristina Šmigun näppas 5 km vabastiilis hõbemedali. 30 km maailmameister Ljubov Jegorova on öelnud, et tema hakkas suusatama alles 14aastasena, enne seda jooksis ja kargas niisama, veetis lapsepõlve.

Kas Rutt Rehema ja Anatoli Šmiguni, endised tippsuusatajad oma last muudkui drillivad ja forsseerivad? Kas tütrele jääb aega ka lapsepõlvemängudeks (...)? (Martinson 2010: 16) See oli Kristina Šmigun-Vähi esimene kokkupuude meediaga. Oma raamatus “Kristina” kirjeldab Šmigun-Vähi emotsioone, mis valdasid teda peale sellise artikli ilmumist: “Ma polnud seda lugedes mitte vihane, vaid maruvihane. Kuidas saab nõnda kirjutada? Miks? Selle asemel, et kiita ja loota, tehakse täiega maha! Võrreldakse mind täiesti alusetult isa ja emaga! Ma ei ole ju Rutt Rehema ega Anatoli Šmigun! Olen Kristina!” (Martinson 2010: 16)

Esimene kokkupuude meediaga ei olnud meeldiv, nagu lugeda võib. Meedia võib teha sportlasest jumala. Meedia võib sportlase ka põrmustada. Meedial on suur võim, sellega võitlemine on väga keeruline kui mitte võimatu. Samas võib selline artikkel mõjuda väga laostavalt noore tüdruku enesehinnangule. Tegemist ei olnud siis ju kahekordse olümpiavõitjaga, vaid tippspordis esimesi samme tegeva noorega. Võib isegi väita, et lapsega.

Nõrgema psüühikaga sportlasi võib selline artikkel negatiivselt mõjutada, aga mitte Šmigun-Vähi. Oma meenutustes väidab ta, et raevutsemisest jäi talle väheseks.

Eesmärk oli vastane täielikult purustada (ajakirjanik – Autor). Kui Šmigun-Vähi ajakirjanikku kohtas, siis nõudis ta esmalt selgitust, seejärel vabandust. Aga loomulikult mitte suuliselt! Kirjalikult ja allkirjastatult. Šmigun-Vähi meenutab: “Ulatasin pastaka. Nii ta maaliski artiklile lubaduse: “Enam ei torgi. Andrus Nilk.” Seljavõit! (Martinson 2010: 16).

Olümpiavõitja Erki Nool meenutab raamatus “Uba” legendaarset spordireporterit Toomas Uba, kes oli peaaegu igas segaduses sportlase poolt. Pärast Sevilla MMi teivashüppe tulemuseta jäämist üritas Uba Noolt igati õigustada ja õpetas päästelauseid. Ebaõnn ja nii edasi... Sportlaste kokkupuuted meediaga on väga erinevad. Leiab nii positiivseid kui ka negatiivseid näiteid. Kahtlemata kuulub Erki Noole oma positiivsete kilda.

Sportlase ja ajakirjaniku suhted võivad muutuda rohkemaks, kui lihtsalt tööalased suhted. Nool: “Minu tugevaim mälestus Toomas Ubast pärineb Sydney olümpiamängudelt. Enne autasustamistseremooniale minekut seisin Roman Šebrle ja Chris Huffinsiga staadioni all aulas. Sinna tuli ka Uba. Meie pilgud kohtusid, ta sulges silmad, noogutas ja jätkas teed. See oli meie viimane kohtumine.” (Press, Lindström 2010: 133) Erki Noole meenutus viimasest kohtumisest Toomas Ubaga on tõeliselt emotsionaalne. Toomas Uba lahkus üsna pea pärast Sydney olümpiamänge elavate hulgast. Uba lahkumine näitab sportlase ja meedia suhteid hoopis teises valguses. Nende vahel oli mingi eriline side, vastastikune austus üksteise vastu.

Tiit Sokk, Souli olümpiavõitja korvpallis, meenutab Toomas Uba mälestusteraamatus, kuidas spordireporter sekkus tema pereellu: “Saanud septembri viimasel päeval 1988 Soulis kaela olümpiakulla, alustasin Kalevis klubihooaega väsinult. Läksin abikaasaga nädalaks Soome puhkama ja ajasin nõnda väsimatu spordifanaatiku Uba närvi.” (Press, Lindström 2010: 142)

1.6 Spordi uudisväärtuslikkus

Erinevaid meedieid jälgides võib tekkida küsimus, miks kajastatakse just seda teemat? Miks see on pälvinud nii suure tähelepanu, miks sellele pööratakse tähelepanu just nüüd? Küsimusi, mis võivad tekkida, on lõputult.

Sport ei ole siinkohal mitte mingil juhul erandlik valdkond. Järgnevalt toob autor Hennoste (2001) näitel välja uudiste 7 põhikriteeriumit:

- mõjukus;

- ebatavalisus (ootamatus, ülivõrdelisus);
- prominendid;
- konflikt;
- lähedus (nii füüsiline kui psüühiline);
- värskus;
- aktuaalsus (päevakajalisus).

Uudisväärtus on kõrge, kui sündmus mõjutab paljusid inimesi. Tavaliselt räägitakse mõjust suurte sündmuste ajal (parlamendivalimised, streigid, riigieelarve vastuvõtmine jms). Sport mõjutab üldjuhul inimesi, kes on spordist huvitatud. Spordihuvi kasvab seoses erinevate sündmustega, mis aset leiavad. Spordikaage inimese võib televiisori ette naelutada vaid mõni üldrahvalik spordisündmus. Eesti kontekstis oleks siinjuures kindlasti paslik ära märkida nii suve- kui taliolümpiamänge. Suured võidud tekitavad võimsaid emotsioone ja liidavad kogu rahvast.

Suurt uudisväärtust omavad sündmused, mis erinevad kardinaalselt loodetust ja igapäevasest. Ebatavalisus jaguneb mitmeks alavaldkonnaks. Esiteks on ootamatu sündmus alati uudisväärtuslikum kui ettearvatav sündmus. Teiseks kuulub siia rühma ülivõrdelisus, näiteks kõige suurem ehitis, kõige ilusam värav jne. Kolmandaks kuuluvad siia alarühma veel kõiksugused veidrused, kurioosumid. (Hennoste 2001) Sport pakub auditooriumile kuhjaga ettearvamatut. Mitte kunagi ei ole võimalik 100% täpsusega ennustada võitjaid, kaotajaid. Väga suure tõenäosusega juhtub midagi täiesti ootamatut (kukkumised, vigastused, eksimused).

Prominentsus ei seostu niivõrd sündmusega, vaid inimeste ja institutsioonidega, kes sündmuses osalevad. Uudisväärtus tõuseb, kui sündmusest võtavad osa tuntud inimesed või institutsioonid. Eestis võib prominentideks lugeda inimesi, kes on laialt tuntud või kes on võimupositsioonil. (Hennoste 2001) Tänapäeval on sportlased superstaarid. Spordis ringlevad meeletud summad, sportlased on artistid, kes lahutavad pealtvaatajate meelt. Sportlased peavad täitma ka neil lasuvaid sotsiaalseid kohustusi, näiteks olema eeskujuks noortele. Ühiskonna ootuste mittetäitmine võib tekitada omakorda uusi uudisväärtusi.

Konfliktset sündmust peegeldavad erinevad kokkupõrked inimeste ja institutsioonide vahel, aga ka siin toimub jagunemine välisteks ja sisemisteks konfliktideks. Ei tohi ära unustada, et konfliktid ei ole üksnes sõjad või suured katastroofid. Peaaegu iga linnavalitsuse istung peidab endas konflikte, tööandjatel ja töötajatel on pidevalt

eriarvamusi, täpselt sama kehtib naiste ja meeste puhul. Näiteid siia valdkonda võib tuua lõputult. (Hennoste 2001) Spordis valitseb alati konflikt, vähemalt tippspordis. Alati on kaks või enam osapoolt, kes soovivad olla üksteisest paremad. Konflikt ei pruugi aset leida mitte ainult spordisündmuse ajal. Spordi ümber toimuv on samuti hea konfliktide allikas.

Läheduse kriteerium jaguneb kaheks: füüsiline ja psüühiline. Füüsiline ehk geograafiline lähedus hõlmab endas kõike seda, mis juhtub auditooriumi lähedal. Tartu parkimiskorralduses toimuvad muudatused huvitavad tartlasi, veidi vähem tartumaalasi, aga üldsegi mitte tallinlasi. Psüühiline lähedus hõlmab kõike seda, millega on emotsionaalne side. Inimesed, keda üldsegi ei huvitanud inglise jalgpall, hakkasid selle vastu huvi tundma siis, kui Inglismaal hakkas mängima Eesti jalgpallikoondise väravavaht Mart Poom. (Hennoste 2001)

Auditoorium tahab teada saada viimaseid uudiseid. See, mis juhtus eile, omab suuremat uudisväärtust kui see, mis toimus kuu aega tagasi (Hennoste 2001). Kommunikatsioonivahendite areng on kiiruse tähtsust veelgi suurendanud. Oluliste spordisündmuste tulemustest soovitakse teada saada koheselt.

Aktuaalsed on need sündmused, mis painavad inimeste meeli ja mille kohta oodatakse pidevalt lisainfot. Hea näide on parlamendivalimised. (Hennoste 2001) Olümpiamängude toimumise ajal on tegemist aktuaalse sündmusega. Auditooriumil on õigustatult kõrgendatud ootused olümpia suhtes. Eesti kontekstis jälgitakse erilise tähelepanuga murdmaasuusatajate etteasteid.

2. Uurimisküsimused

1. Millised spordialad on enim kajastatud aastaegade lõikes?
2. Milline on Eestis ja välismaal toimuvate võistluste osakaal?
3. Millised sportlased saavad kõige rohkem meediakajastust?
 - Mehed või naised?
 - Individuaalalad või meeskonnasport?
 - Sportlased või taustajõud (treener, mänedžer, ametnik)?
4. Milliste spordialadega tegelevad konkreetsed spordireporterid kõige rohkem?
5. Missugune on spordiuudiste modaalsus?
6. Kui palju pööratakse tähelepanu järelkasvule ja harrastusspordile?

3. Meetod ja valim

3.1 Valimi moodustamine

ETV spordiuudised on eetris igal argipäeval orienteeruvalt kella poole kümne ajal õhtul. Mõneminutilisi kõikumisi võib ette tulla, kuid üldiselt suuremaid muutusi ei esine. Spordiuudiseid loeb ette üks diktor, kellel on saate juhtimise roll. Suhteliselt harva võib stuudios näha vestluspartnerit, kellega viiakse läbi pikemaid usutlusi. 2009. ja 2010. aasta võrdluses ei ole spordiuudiste formaadis tähelepanuväärseid muutusi toimunud.

Autor vaatleb uurimistöös kahe aastakäigu iga kuu ühe nädala kõiki argipäevi. Seega on iga nädal eetris viis spordiuudistesaadet. Spordiuudistesaaade on üks osa „Aktuaalsest kaamerast“, mis kestab kokku 39 minutit. 2009. ja 2010. aasta analüüsimisele kuulunud argipäevade kogumaht ulatus 523 videolõiguni. Valimi kriteeriumite rakendamine kahandas bakalaureusetöö videolõikude arvu 272ni. Antud bakalaureusetöö jätab analüüsist välja nädalavahetused. See on tingitud nädalavahetuste spordiuudiste eripärast. Nimelt on spordisaade nädalavahetustel tunduvalt pikem kui argipäevadel. See omakorda muudaks uurimistöö märgatavalt mahukamaks ja raskendaks oluliselt valimi moodustamise põhimõtteid. Oma uuringut alustan jaanuariga, analüüsin kalendri esimest nädalat, veebruaris kuulub analüüsimise alla kuu teine nädal, märtsis jätkan kuu kolmanda nädala vaatlemisega. Maikuuga alustan uuesti esimese nädala analüüsiga. Analüüsimisele kuuluvad kõik kaksteist kalendrikuud. Bakalaureusetöö analüüsis on aastaajad arvestatud kuude täpsusega (näiteks: talv algab detsembriga ja lõpeb veebruariga).

Analüüs baseerub sport.err.ee keskkonna arhiivimaterjalide kasutamisel. Algmaterjale on võrguversioonides rohkem ning kõik videolõigud ei leia spordiuudistes kajastamist. Teleeetrisse jõudvad videolõigud arhiveeritakse. Seega ei leidnud autor ühtegi juhust, kui uudis leidis kajastamist televisioonis, kuid ei olnud arhiveeritud. Igast valimisse kuuluvast päevast vaatleb autor kõiki videolõike, mille pikkus on vähemalt üks minut. Arhiivis ei esine diktorite vahetekste ning kommentaare. Stuudios diktori poolt ette loetud ilma videomaterjalideta lõike ei arhiveerita.

Spordiuudised televisioonis ning sport.err.ee arhiivimaterjalid suuremalt jaolt kattuvad. Samas esineb ka teataval määral nihkeid ja kogu materjal arhiivis kajastust ei leia. Nimelt ei ole sport.err.ee leheküljelt võimalik leida uudiseid, mis puudutavad

vormel 1, autoralli MM-sarja, NBA, NHLi, tennise tipturniire. Siiski tuleb märkida, et enamus neist uudistest kestavad alla ühe minuti, mistõttu nad ei mahuks nii kui nii valimi piiridesse.

Analüüsitud perioodile jäi mitmeid spordi suursündmusi, eriti 2010. aastal. Selle tarbeks oli loodud sport.err.ee keskkonna kõrvale jalgpalli MMi ja Vancouveri OMi kajastavad erilehed. Nimetatud erilehtede materjale uurimistöö ei hõlma. Autor usub, et see väga suuri korrekture uurimistöö tulemustes ei tee. Seda sellepärast, et erilehed sisaldasid pigem nende endi tarbeks mõeldud materjale. Erilehtedelt võis leida täispikkuses võistlusi; pikemaid analüüse enne ja pärast võistlust; intervjuusid treenerite, konkurentide, taustajõududega. Spordiuudiseid raamistab väga selgelt ajaline piirang. Seetõttu ei ole võimalik taoliste materjalide näitamine täies mahus spordiuudistes. Ilmselt peavadki suurvõistluste erilehed täitma auditooriumi uudishimu rahuldamise eesmärgi, sest spordiuudised ei suuda seda objektiivsetel põhjustel teha.

2009. aasta sport.err.ee keskkonnas oli analüüsitud perioodil 233 videolugu. 2010. aasta sama veebilehekülje vastav näitaja oli 290. Valimi moodustamise kriteeriumite tõttu kahanes valim aastal 2009 127ni ning 2010 145ni. Uurimusest jäid välja alla ühe minuti kestnud lood. Lisaks ei hõlmanud töö “Veikko Täari suusapäevikud”, “Terevisiooni” intervjuusid, sport.err.ee intervjuusid erinevate isikudega, saate “Kahekõne” intervjuusid sportlastega, “Ringvaate” sporditeemalisi saatelõike, “TV 10 olümpiastarti” ning “ETV-Swedbank noortesuusasarja”. Analüüsimise alla kuulusid kõik kaksteist kalendrikuud.

Uurimistööd alustas autor mõlema uurimise all oleva aasta jaanuarikuu sündmuste vaatlemisega. 2009. aasta jaanuari esimest nädalat ei olnud võimalik analüüsi kaasata. Esimese nädala videolõigud ei avanenud veebikeskkonnas autorist mitteolenevatel põhjustel. Kõiki valimi kalendripäevi ei õnnestunud autoril katta. Näiteks 2009. aasta augusti 1. nädal algas nädalavahetusega. Seega pidi konkreetse kuu analüüsi alustama 2. nädalast. Lisaks puudusid sama aasta 17. septembri ja 18. detsembri videod. 19. oktoobril olid kõik videolood alla ühe minuti pikad.

2010. aastal analüüsi alla kuuluvast perioodist ei avanenud 5. jaanuari videolõik, mis rääkis TÜ Rocki korvpallimeeskonnast. Veebikeskkonnas puudusid lisaks veel 3. septembri materjalid.

3.2 Analüüsimeetod

Käesolevas uurimistöös kasutan kvantitatiivset kontentanalüüsi. Analüüsiühikuks on üks videolõik.

Kontentanalüüs on meediatekstide süstemaatilise, kvantitatiivse ja objektiivse kirjeldamise meetod, mis on kasulik tekstide klassifitseerimiseks, mõju määratlemiseks, erinevate kanalite või erinevate perioodide võrdlemiseks, samuti sisu ja tegelikkuse võrdlemiseks. Kontentanalüüs ei sobi sisu varjatud tähenduse väljatoomiseks, kuid kontentanalüüsi abil saab leida teatavaid meedia kvaliteedi näitajaid. (McQuail 2000:445)

Daniel Riffe järgi kujutab kontentanalüüs endast vaatlemise ja empiirilise kinnitamise süsteemina uurimismeetodit, mis püüab läheneda tekstile objektiivselt. Võttes vaatluse alla suuremaid kontseptsioone ja n-õ tõlkides neid mõõdetavateks komponentideks, moodustab kontentanalüüs empiirilise põhja, et varustada teabega ja toetada edasist teoreetilist uurimistööd. Kontentanalüüsi väärtus peitub selles, et meetod liigub kaugemale isiklikust tõlgendamisest ja subjektiivsest analüüsist. (Riffe, Afanasjev 2004 kaudu)

Samas ei saa kontentanalüüsi pidada täiesti objektiivseks. Analüüsija isik ja analüüsi meetodi väljatöötamine ning uurimusküsimuste püstitamine on teataval määral kindlasti ka subjektiivsed. Pole vahet, kas tegu on kvantitatiivse, kvalitatiivse või kombineeritud analüüsiga. (Kripendorff, Afanasjev 2004 kaudu)

3.2.1 Kodeerimisjuhendi selgituseks

Kodeerimisjuhend koosneb kümnest kategooriast. Siinkohal üritabki autor lahti seletada kategooriate moodustamise põhimõtteid selleks, et vältida hilisemaid arusaamatusi. Olukorras, kus ühe kategooria puhul on võimalik märkida mitut varianti, tuleb ära märkida kõik olemasolevad. Näiteks kui lugu puudutab nii tippporti kui ka harrastusporti, siis ei tohi seda märkimata jätta. Formaalsetest kriteeriumitest kodeeritakse loo ilmumise kuupäev, ilmumise aastaeg, videolõigu autor.

A3 Videolõigu autor

Videoloo autori määratlemisel kasutasin sporditoimetuse kõiki produtsent-toimetajaid ja sporditoimetuse juhti. Kõik videolood on eelpoolmainitud autorite looming, seega

puudus vajadus kodeerimisjuhendisse lisada variant “muu”. Näiteks 3. mail 2010 oli eetris Kristjan Ojangu videolugu vormelisõitjast Kevin Korjusest.

A4 Videolõigu sisu

Videolugude sisu all peetakse silmas, missuguse spordiala kohta uudis koostatud on. Kui tegu on mitmest spordialast kombineeritud looga, siis tuleb sellele ka viidata. Spordialad, mis kodeerimisjuhendis ei kajastu, märgitakse rubriiki “muu”. Näiteks 6. oktoobril 2010 oli eetris Lembitu Kuuse videolugu Eesti murdmaasuusatamise koondise peatreeneri Mati Alaveriga.

A5 Videolõigu fookus

Selle kategooria eesmärk on välja selgitada, millele keskendutakse uudises. Kui selget fookust välja ei kujune ja lugu hõlmab mitut kodeerimisjuhendis olevat varianti, tuleb sellele tähelepanu juhtida. Tippspordiks loeb autor profisporti. See tähendab seda, et inimene, kes teenib sellega elatist, on tippsportlane. Harrastusspordi alla kuuluvad inimesed, kes ei teeni sellega elatist ja kelle peamine eesmärk on parandada sellega oma tervislikku seisundit. Järeikasvu alla kuulvad sportlased, kes on alla 18 aasta vanad. Näiteks 20. aprillil 2010 oli eetris Lembitu Kuuse videolugu võrkpallist, mis keskendus tippspordile.

A6 Videolõigu pealkirja laad

sport.err.ee veebikeskkonnas on videolugudel pealkirjad. Autor üritab määrata, missugust meeleolu loob uudise pealkiri, kas tegemist on väite, küsimuse, informatsiooni, kokkuvõtte või millegi muuga. Näiteks 17. märtsil 2010 oli eetris Anu Sääritsa informeeriv videolugu pealkirjaga “Jelena Glebova valmistub iluuisutamise MMiks”.

A7 Videolõigu kesksed tegelased

Kategooria üritab välja selgitada, kes on kõneisikud. Aktiivsed tegelased on need, kes kommenteerivad olukorda. Mõnikord saab sõna üks isik, teinekord on sõnasaajaid mitu. Ära tuleb märkida, kellenä kõneisik sõna saab, kas tegemist on sportlase, ametniku, treeneri või kellegi muuga. Näiteks 16. märtsil 2010 oli eetris Anu Sääritsa videolugu, milles kõneisikuna sai sõna Eesti kergejõustiklane Ksenija Balta.

A8 Videolõigu fookuses olev tegelane

Selles kategoorias jälgitakse, kellest lugu on tehtud. Selle punkti eesmärk on välja selgitada, kas tegemist on mehe, naise või võistkonnaga. Näiteks 10. veebruaril 2010

oli eetris Kristjan Ojangu videolugu kergejõustikust, kus fookuses on nais- ja meessportlane.

A9 Videolõigu sisu päritolu

Antud kategooria eesmärk on välja selgitada, mis riigis tegevus toimub. Näiteks 16. augustil oli eetris Kristjan Kalkuni videolugu Eesti korvpallist.

A10 Videolõigu modaalsus

Missugune on loo modaalsus sündmuse suhtes? Näiteks 4. septembril 2010 oli eetris Lembitu Kuuse neutraalse alatooniga võrkpallilugu.

A11 Autori suhe materjaliga

Siin vaadatakse, kuidas reporter suhtub materjali. Kuidas reporter esitleb materjali, kas räägib neutraalselt või emotsionaalselt? Selle saab siduda huviga ala vastu. Emotsionaalsemalt kommenteerib reporter meelepärasemaid sündmusi. Näiteks 16. juulil 2010 oli eetris Helar Osila videolugu kergejõustikust, kus autor suhtub materjali pigem neutraalselt.

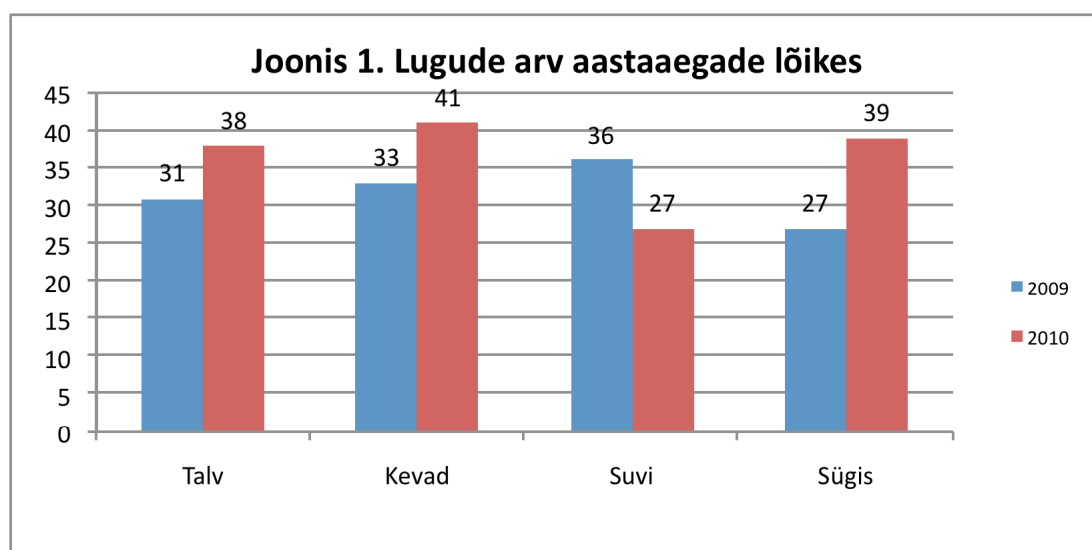
4. Tulemused

Antud peatükis annan ülevaate videolugudest aastaegade lõikes, videolugude arvust, spordiuudiste geograafilisest ulatusest, mees- ja naissportlaste esindatusest, individuaalspordi ja meeskonnaspordi esinemise sagedusest, videolõikude kesketest tegelastest, spordireporterite koormusest ja materjalide modaalsusest.

4.1 Lugude arv aastaegade lõikes

Antud alapunkti analüüs on vajalik selleks, et võrrelda sporditoimetuse aktiivsust aastaegade lõikes. Kahte aastat võrreldes annab see võimaluse välja tuua muutusi ja tendentse erinevate perioodide vahel. Kui vaadata 2009. aasta videolõikude jagunemist aastaegade lõikes joonisel 1, siis kõige suurema erinevuse annavad siin suvi ja sügis. Suvistest spordiuudistest mahtus valikusse 36 lugu, sügisel oli vastav number 27. Kevad (33) ja talv (31) sellist kontrasti ei pakkunud.

2010. aastal oli kõige suurem arvuline erinevus kevade ja suve videomaterjalide vahel. Kevadel mahtus spordiuudistesse 41 lugu, suvel aga 27 lugu, sügisel oli 39 ja talvel 38 lugu.

2009. aasta talveperioodil joonisel 2 paistab kõige rohkem silma asjaolu, et videolõikude rohkuse poolest ei pääse esikolmikusse mitte ükski talispordiala. Esimese koha hõivab korvpall 7 looga, millele järgneb kergejõustik 5 looga ning kolmandat kohta jagavad jalgpall ja tennis 3 looga. 1-2 looga olid esindatud järgmised spordialad: võrkpall (1), auto-motosport (1), suusatamine (1), laskesuusatamine (2), ujumine (2) ja sõudmine (1).

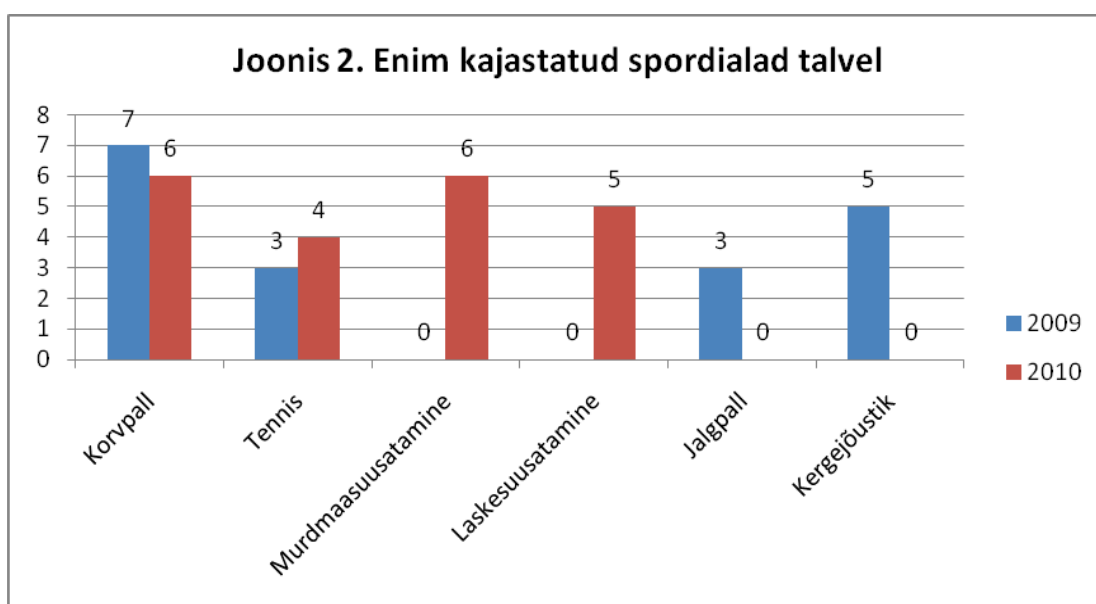
Korvpalli puhul hakkab silma, et 7 loost 3 tegevus ei toimu Eestis ja neil puudub seos Eestiga. Need 3 lugu kajastavad peasjalikult Euroopa korvpalliväljakutel toimuvat. Samuti kajastavad need 3 lugu peamiselt meeste korvpalli. Populaarsuselt järgmistel spordialadel autor sellist erinevust ei täheldanud. Kergejõustiku ja tennise videolugudel oli kõikidel tugev seos Eestiga, jalgpalli 3 loost üks puudutas Euroopat ja üks Aafrikat.

2010. aasta populaarsemate spordialade videolõigud on talvele iseloomulikud. Kõige rohkem on kajastamist saanud korvpall ja murdmaasuusatamine – 6 lugu. Kolmanda koha on hõivanud laskesuusatamine 5 looga, millele järgneb tennis 4 looga. Võrkpall, kergejõustik ja ujumine – kõik olid esindatud 3 korda. 1-2 korda said pildile jalgpall (2), auto-motosport (2), iluuisutamine (2), jäähoki (1), purjetamine (1) ja seminar (1).

2010. aasta korvpallilugudest toimub 6 loost 4 tegevus Eestis. Kõik korvpallilood on meestekesksed. Murdmaasuusatamisega seotud lugudest ei toimu mitte ükski Eestis, kõigi 6 tegevus leiab aset Euroopas või Põhja-Ameerikas. Laskesuusatamise videolõikude tegevus ei piirdu ainult piiritagusega, 2 loo tegevuskohaks on Eesti.

2010. aastal kerkis võrreldes 2009. aastaga suhteliselt jõuliselt esile murdmaasuusatamine. Sellise muutuse põhjustas suure osas asjaolu, et aastal 2010 oli võimalik analüüsida aasta esimest nädalat, mil toimus Tour de Ski. 2009. aastal aasta esimese nädala lood ei avanenud, seega alustasin analüüsi teisest nädalast.

Teise talispordiala – laskesuusatamise esilekerkimine on ilmselt seotud olümpiamängudega ja sellega kaasneva tähelepanu suurenemisega.

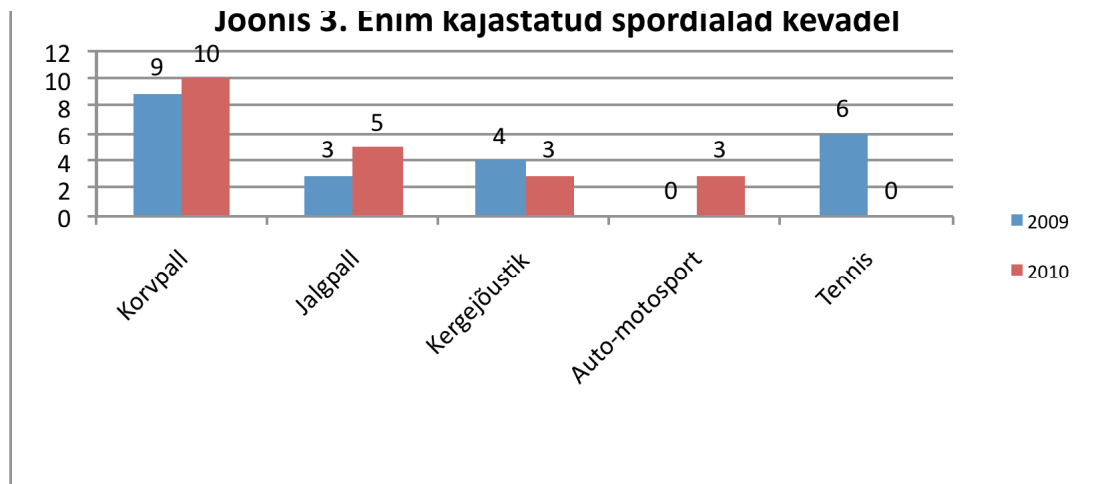
Joonisel 3 on näha, et 2009. aasta kevadel hõivab esimese positsiooni taaskord korvpall suhteliselt ülekaalukalt - 9 looga. Korvpallile järgnevad tennis 6 looga ja kergejõustik 4 looga. Jalgpalli puudutavaid videolõike oli 3. Ülejäänud spordialadest rohkem kui kaks korda ükski valikusse ei mahtunud. Esikolmikust väljajäänute pingerida oli järgmine: auto-motosport (2), jalgrattasport (2), käsipall (1), murdmaasuusatamine (1), laskesuusatamine (1), iluuisutamine (1), purjetamine (1), lumelauasport (1) ja heategevus (1).

Kui talveperioodil oli ligi pool korvpallilugudest muu maailmaga seotud, siis kevadel võtab Euroopa ja Põhja- ning Lõuna-Ameerika korvpall enda alla kolmandiku. Ilmselt on see tingitud sellest, et koduse korvpalli haripunkt saabub kevadel, mil Eesti meistrivõistlused korvpallis jõuavad lõpusirgele. Antud aastal mängis rolli ka Tartu Ülikool Rocki jõudmine Balti korvpalliliiga finaalturniirile, kuhu Eesti korvpalliklubid varem jõudnud ei olnud. Lisaks Euroopa korvpallile mahtus valikusse ka üks persoonilugu Põhja-Ameerika korvpalliliigast NBA.

Tennise jõulises esilekerkimises on oma osa Fed Cup'i toimumisel Eestis, kus Eesti naiskond võitles edasipääsu eest maailma 16 tugevama hulka. Kergejõustiku pääsemises kolme hulka mängivad suurt rolli kaks sportlast ja nende tulemused. Nimelt saavutasid Mikk Pahapill ja Ksenija Balta Euroopa sisemeistrivõistlustel Torinos esikohad.

2010. aasta kevadiste spordiuudiste kõige populaarsema spordiala tiitli saab korvpall (10 lugu). Korvpallile järgneb jalgpall 5 looga. Käsipall, võrkpall, auto-motosport, kergejõustik ja ratsutamine – kõik pääsesid ekraanile 3 korda. Murdmaasuusatamine, tennis, iluuisutamine ja purjetamine olid spordiuudistes 2 korda. Ühe korra said ekraanile järgmised alad: aerutamine, judo ja triatlon.

Pallimängude esiletõus on arvatavasti seotud hooaja lõpu ja Eesti meistrite väljaselgitamisega. Tähelepanuväärne on asjaolu, et lugude keskmes on meeste pallimängud. Korvpalli, võrkpalli ja käsipalli kõik videolood olid seotud Eestiga. Kõigi eelmainitud spordialade kulminatsioon leiab aset kevadel. Erinevalt teistest pallimängualadest saab jalgpallihooaeg kevadel alles hoo sisse. Ülejäänud spordialad leiavad kajastust üsna episoodiliselt, mis omakorda ei võimalda kaugemale ulatuvaid järeldusi teha.

2009. aasta suvekuudel joonisel 4 eristusid kolm kõige populaarsemat spordiala järgnevatest selgemini. Kõige rohkem oli lugusid jalgpallist (9), millele järgnesid korvpall ja kergejõustik võrdselt 8 looga. Auto-motosport hõivas neljanda koha 3 uudisega. Teisi spordialasid rohkem kui kaks korda ekraanile ei jõudnud. 1-2 lugu oli järgmistel spordialadel: murdmaasuusatamine (2), iluuisutamine (2), suusahüpped (1), tennis (1), ujumine (1), poks (1) ja purjetamine (1).

Kui vaadata jalgpalli, siis torkab silma, et kõik videolõigud keskenduvad meestele. Mitte ükski lugu ei puuduta naiste jalgpalli. Kõigis üheksas videolõigus on vaatluse all tippjalgpall.

Korvpallilood toetuvad oma põhihooajal (talv, kevad) põhiliselt klubikorvpallile. Suvekuudel on spordiuudiste keskmes Eesti korvpallikoondise ettevalmistus ja mängud Euroopa meistrivõistluste lisavaliktorniiril. Visuaalseid materjale naiste korvpalli kohta ei ole.

Kergejõustiku kajastamisel oli ühel juhul luubi all järelkasv, ülejäänud lood olid tippspordikesksed. Korvpall ja jalgpall paistsid silma meeste keskusega, kergejõustikus on kaalukauss naiste ja meeste vahel natuke võrdsem. Naised on kahes videolõigus kesksed tegelased.

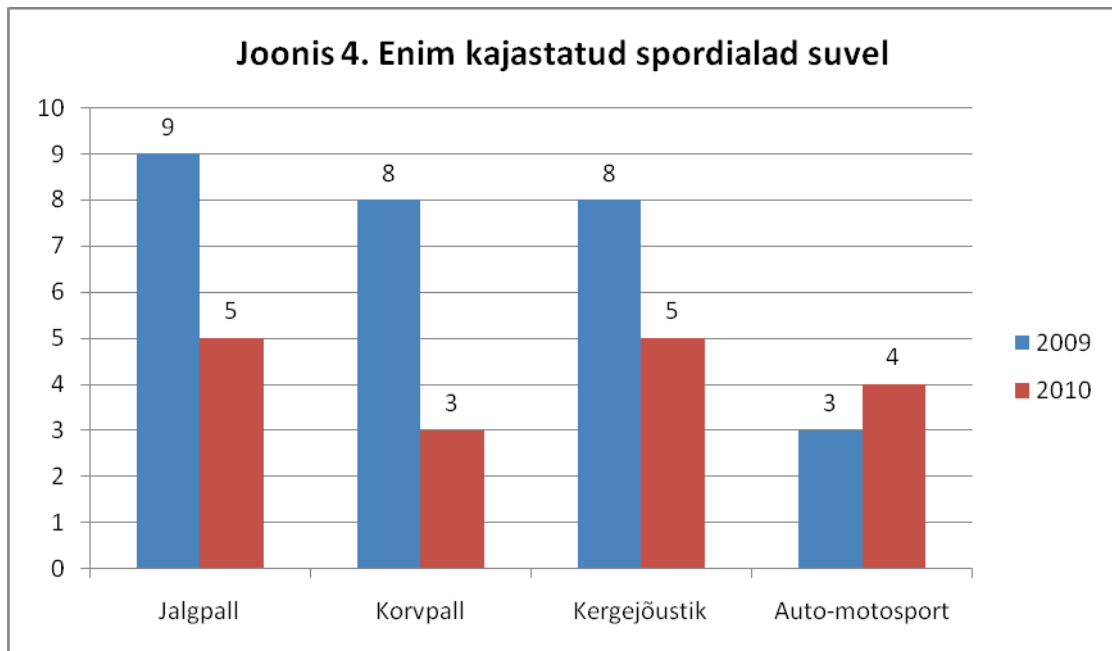
Märkimisväärne on asjaolu, et talveperioodil ei ilmu iluuisutamisest mitte ühtegi lugu. Suusahüpete puhul võib täheldada täpselt samasugust kurioosumit. Iluuisutamise ja suusahüpete kohta ilmunud materjalide keskmes on tippsport ning ala tutvustamine. Murdmaasuusatamise kohta ilmub suvel üks lugu rohkem kui talvel. Mõlema loo puhul võib täheldada, et videolõigu fookuses on täpselt samasugused teemad (tippsport, koostöö ja raha).

2010. aasta suvi paistab silma väga väikese spordiuudiste mahuga. 2009. aasta suvi oli kõige suurema uudiste mahuga (36), 2010. aasta suvised spordisündmused olid aga ülekaalukalt kõige vähem kajastatud (27 lugu). 2010. aasta suve näitajad on tunduvalt tagasihoidlikumad kui ülejäänud kolmel aastaajal. Enim olid eetris jalgpall ja kergejõustik 5 looga. Auto-motosport oli spordiuudiste teemaks 4 korda. Korvpall ja tennis olid videoloo keskmes kolmel korral. 1-2 korda tehti lugusid järgnevatest spordialadest: purjetamine (2), jalgrattasport (1), aerutamine (1), tõstmine (1) ja spordiseminar (1).

Võrreldes 2009. aastaga on oluliselt oma positsioone kaotanud korvpall. Kevaditi on fookuses enamasti klubikorvpall. Suvel on üldjuhul klubikorvpalli hooaeg lõppenud. 2009. aastal valmistus Eesti korvpallikoondis Euroopa meistrivõistluste lisavalikturniiriks, mille raames ei suudetud A-divisjoni kohta hoida. 2010. aastal alustas Eesti koondis mängimist B-divisjonis ehk nn “mudaliigas”, mis ilmselt jahutas auditooriumi ning ETV juhtide huvi ala näitamise vastu.

Jalgpalli ja kergejõustiku positsioon on ootuspärane. Seda sellepärast, et tegemist on eespool mainitud spordialade tippaajaga. Samuti ei tasu ära unustada, et 2010. aastal toimusid jalgpalli maailmameistrivõistlused Lõuna-Aafrika Vabariigis ning kergejõustiku Euroopa meistrivõistlused Hispaanias. Spordiuudistest sellel perioodil puudust ei tulnud. Väga palju oli intervjuusid sportlaste ja treeneritega, võistluste kokkuvõtteid, eksperthinnanguid, katkeid võistlustelt, kuid enamus neist olid tehtud spetsiaalselt sport.err.ee keskkonna jaoks ning õhtustesse spordiuudistesse jõudis neid suhteliselt vähe. Kuna analüüs ühtis mingil määral ka tiitlivõistluste perioodiga, siis mõjutas see suviste spordiuudiste mahtu.

Jalgpalli ja auto-motospordi keskmes on eranditult mehed. Kergejõustiku viiest loost kaks keskenduvad nii meestele kui naistele. Ühes jalgpalli ja auto-motospordi videoloos on keskmeks ka järelkasv, kergejõustiku-uudistes pööratakse tähelepanu ainult tippspordile.

Sügisel 2009 (joonis 5) oli korvpall kolmandat korda aastaegade lõikes kõige populaarsem spordiala 8 looga. Seda oli kaks korda enam kui teise koha omanikul jalgpallil, mida kajastati 4 korda. Kajastamise arvult kolmas oli kergejõustik, mis oli eetris kolm korda. Valimisse mahtusid veel järgmised spordialad: suusatamine (2), käsipall (1), võrkpall (1), jalgrattasport (1), laskesuusatamine (1), kahevõistlus (1), tennis (1), judo (1), vehklemine (1), lauatennis (1) ja vastuvõtt (1).

Korvpalli niivõrd suur ülekaal on tähelepanuväärne, kuna sügise spordi uudiste arv (27) on tunduvalt väiksem kui teistel aastaegadel. Kaheksast loost neli on seotud Eesti ja neli Euroopa korvpalliga. Videolõigu fookus on meeste korvpallil, naiste korvpallile tähelepanu ei jagu. Kõik lood keskenduvad eranditult tippkorvpallile. Samuti võis tähele panna, et korvpallilõikude näol oli tegemist informatsiooni edastamise ja sündmuse kokkuvõttega.

Jalgpalli uudiseid on sügisel kõige rohkem teinud reporter Maxim Tuul, olles neljast loost kolme autoriks. Tippudele keskendumise tendentsi võib jalgpallis täheldada samamoodi nagu korvpallis. Videolõigu keskseteks tegelasteks on kolmel juhul lisaks jalgpalluritele ka treener. Korvpalli uudiste puhul sai treener sõna vaid korra.

Pallimängudele järgneb individuaalala kergejõustik, kus kõik uudised on eestikesksed. Kergejõustik järgib korv- ja jalgpallilugude eeskujul, võttes luubi alla tippportlased. Kolmest loost kahe autoriks on reporter Anu Säärits.

Murdmaasuusatajad saavad sügisestel uudistes sama palju kajastust nagu suvel. Mõlema näitaja puhul on märkimisväärne, et talvel ei mahu murdmaasuusatamine

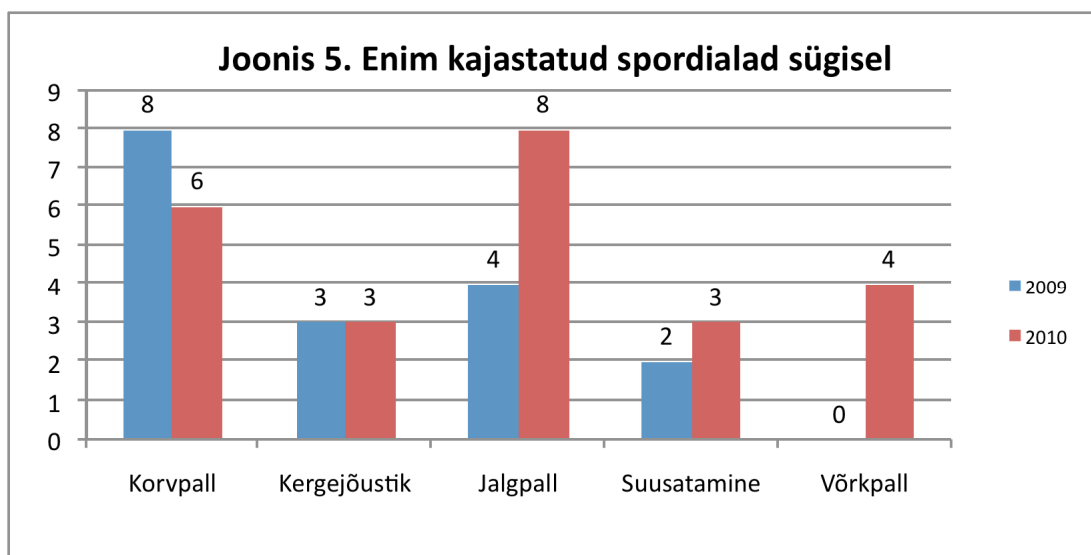
populaarsemate spordialade pingereas parimate hulka. Teiste populaarsemate alade eeskujul keskendutakse vaid tippspordile. Ühes loos on kesksed tegelased nii mehed, naised kui treenerid.

Sügisel 2010 osutus kõige populaarsemaks spordialaks ETV spordiuudiste ekraanil jalgpall 8 looga. Korvpalli kajastati kuuel ja võrkpalli neljal korral. Kergejõustik ja murdmaasuusatamine olid spordiuudiste teemaks kolmel korral. 1-2 korda kajastati järgmisi spordialasid: auto-motosport (2), jalgrattasport (2), tennis (2), ujumine (2), spordiseminar (2), sõudmine (1), iluuisutamine (1), maadlus (1), ratsutamine (1) ja vehklemine (1).

Kaheksast jalgpalli puudutavast loost seitse on meestekesksed. Üks uudis puudutab naiste jalgpalli. Kõik videolõigud on eranditult tippspordile orienteeritud, järelkasvule tähelepanu ei pöörata. Jalgpalli suures mahus kajastamine oli üsna ootuspärane sellepärast, et Eesti koduse jalgpalli kulminatsioon leiab aset sügisel. Rohkem saavad sõna jalgpallurid kui jalgpallitreenerid.

Kõik korvpallilood keskendusid klubide tegemistele. Jalgpalli videolõikudes keskenduti ka Eesti koondise tegemistele, seda enam, et analüüsitud perioodi jääb Eesti ajalooline võit Serbia üle. Mõlema spordiala kajastamise juures torkab silma autorite mitmekesisus. Jalgpalliga seotud uudiste kajastamisega tegeles 6 erinevat reporterit, korvpallil oli sama näitaja 3. Sama võis täheldada ka populaarsuselt kolmanda spordiala – võrkpalli kajastamisel. Neljast loost kolme autoriks olid erinevad reporterid. Võrkpall ja korvpall on täielikult meestekesksed, naiste tegemised kajastust ei saa. Jalgpalli eeskujul on tähelepanuta jäänud järelkasv, fookuses on olnud vaid tippспорт.

Murdmaasuusatamise “tagasitulek” ekraanile ei ole üllatav sellepärast, et hooaja algus jääbki kalendri järgi sügisesse. Erinevalt jalgpallist, korvpallist ja võrkpallist puudub murdmaasuusatamise kajastamise juures mitmekesisus. Kõikide videolugude autoriks on reporter Lembitu Kuuse. Samasugust tendentsi võib täheldada ka kergejõustikus – kõigi kolme loo autoriks on reporter Anu Säärts. Erinevalt eespool mainitud spordialadest keskendutakse kergejõustikku puudutavates lugudes lisaks tippspordile ka järelkasvule ja rahale.

4.2 Spordiuudiste geograafiline ulatus

2009. aasta uudiste sündmuskohtade (joonis 6) pingereas edestavad Eestis toimunud võistlused ja sündmused ülejäänud toimumispaiku rohkem kui kaks korda. 127st loost 90s on sündmuspaigaks Eesti. 31 korral toimub tegevus Euroopas, 5 korral Põhja- või Lõuna-Ameerikas, 3 korral Aafrikas ja vaid ühel korral Aasias.

Lugusid, mis keskendusid ainult Euroopale, oli 29. Kahes loos oli keskeid sündmuskohti kaks ja üks nendest oli Euroopa. Euroopas aset leidvatest spordiuudistest kajastatakse kõige rohkem korvpalli (11). Peasjalikult vaadeldakse klubikorvpalli. Vaatajaid hoiavad Euroopa korvpalliga kursis kaks autorit – Helar Osila, kes on teinud 8 lugu, Kristjan Kalkuni sama näitaja on 3. Kõik uudised keskenduvad meeste tippkorvpallile.

Euroopas toimuvate kergejõustikusündmustega, mida oli 4, tegeles ainult reporter Helar Osila. Osila üks videolõik puudutas järelkasvu, ülejäänud 3 uudist tegelesid tippudega. Euroopa jalgpalliväljakutel toimuva keskmes oli meeste tippjalgpall. Neljast loost 3 olid ekraanil suvel, üks talvel.

Põhja- või Lõuna-Ameerikat puudutavaid materjale oli 5. Ujumine, laskesuusatamine, korvpall, tennis ja kergejõustik – kõiki loetletud spordialasid märgiti ära ühe korra. Kahe loo keskseteks tegelasteks olid naised.

Aafrikaga seotud lood (3) olid kõik meeste tippjalgpalli kohta. Ühtegi täielikult Aasiale keskendunud spordiuudist valimisse ei mahtunud. Oli küll üks uudis, mille temaatika puudutas Aasiat ja Eestit.

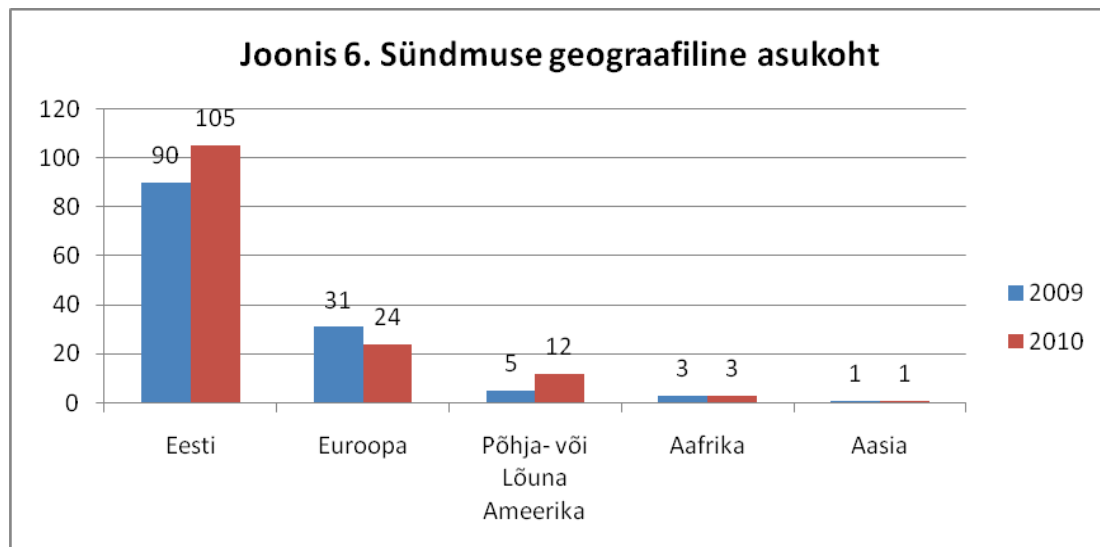
2010. aasta võistluste toimumiskohtade pingereas on Eestis aset leidnud sündmusi nagu 2009. aastalgi spordiuudistes kaks korda rohkem. Eesti sündmused on fookuses 1051 korral 145st. Euroopat puudutavaid videolõike on 24. Põhja- või Lõuna-Ameerika on fookuses 12 korda. Aafrikat puudutavaid lugusid on 3 ning Aasiat 1.

Euroopa spordimaastikul hoiti kõige rohkem silma peal jalgpallil (8 korda). Kõik lood on meeste tippjalgpallikesksed. Lood puudutavad nii klubi- kui rahvuskoondiste tasemel jalgpalli. 7 korda jõudis pildile murdmaasuusatamine. Sellise tulemuse taga on Tour de Ski ning Euroopas toimuvate maailmakarikaetappide kajastamine. 3 korda oli fookuses korvpall.

Põhja- või Lõuna-Ameerikat puudutav sündmus oli tähelepanu all 12 juhul. Kõige rohkem keskenduti tennisele (5 lugu). Tähelepanuväärne on asjaolu, et fookuses oli kõigil juhtudel naiste tipptennis. Sellise tulemuse taga on Eesti esirekti Kaia Kanepi edukas esinemine tenniseväljakutel. Suhteliselt ootamatult on tagaplaanile jäänud talisport, seda enam, et 2010. aasta toimusid Vancouveris olümpiamängud. Ainult üks lugu räägib murdmaasuusatamisest ja üks lugu on keskendunud nii murdmaasuusatamisele kui ka laskesuusatamisele ning ühes loos keskendutakse iluuisutamisele.

Aafrika oli videolõigu keskmes kolmel juhul. 2010. aastal toimus Lõuna-Aafrika Vabariigis maailma kõige suurem spordisündmus - jalgpalli maailmameistrivõistlused. Selle fakti valguses on üsna ootamatu selle sündmuse niivõrd vähene kajastamine. Siiski ei tohi ära unustada, et see võib tuleneda analüüsi eripärast. Aasia spordisündmused jõudsid spordiuudiste ekraanile ühel juhul.

Välismaiseid uudislugusid on spordiuudistes tegelikult tunduvalt rohkem. Uurimistöösse ei kvalifitseerunud väga paljud piiritagused lood ajalise piirangu tõttu. Tihtilugu kestsid lood alla ühe minuti. Välismaa meeskonnaspordialade tulemusi lugesid diktorid sageli eetris ette ainult tulemuste näol, mille taustaks oli lühike videoklipp fookuse all olevast sündmusest.

4.3 Mees- ja naissportlaste esindatus

2009. aastal oli tunduvalt rohkem ekraanil mehi kui naisi (joonis 7). Meestest räägiti 103 korda, naistest 41 korda. Meeste ja naiste tegevuse kajastamise vahe oli enam kui kaks korda. Talvel oli videolõikude fookuses 22 korda mees ja 14 korda naine. 22 korrast 7 juhul oli fookus vaid mehel, 5 korral jagunes tähelepanu nii naistele kui meestele ja 10 korda oli videolugu meestevõistkonnast. Naiste 14 loost 6 puudutas vaid naisi ja 3 juhul naiskonda.

Kevadel on meeste ja naiste võistluste kajastamise vaheline erinevus suurem kui talvel. Mehed on fookuses 24 korda naiste 14 vastu. Seitsmel juhul kaheksast keskendub lugu vaid mehele, 5 korral nii naisele kui mehele ja 12 korral meeskonnale. Naiste võistkonnasport sai pildile 5 korda ja individuaalala naissportlane 4 korda.

Kardinaalselt erinev on meeste ja naiste spordi kajastamine suvekuudel. Meestest on 33 lugu, naistest kõigest 7. Individuaalala meessportlane figureerib 12 korda, mees ja naine koos 4 korda ja meeskonnasport 17 korda, individuaalala naissportlane 3 korda, naiskonnasportist ei leidu ühtegi lugu.

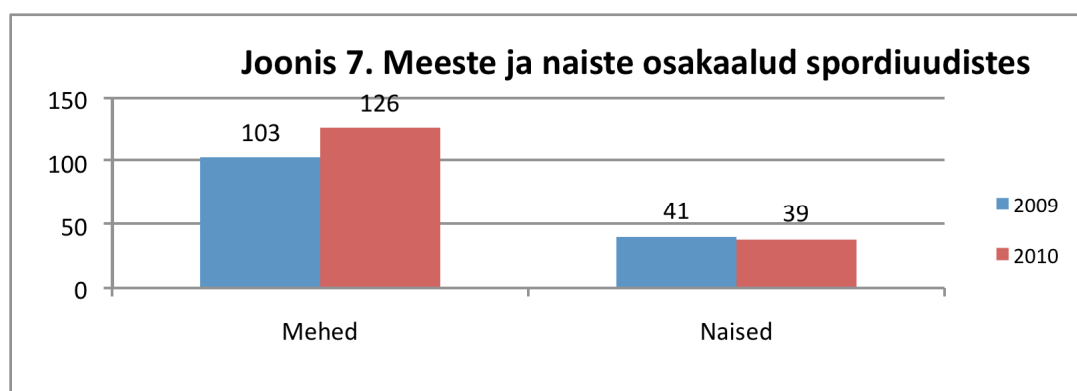
Sügiskuudel on nais- ja meessportlaste tegemiste vahe neljakordne. Mehed leiavad äramärkimist 24 korda ja naised 6 korda. Meessoost individuaalsportlased on pildis 7 korda, naine ja mees korraga 2 korda ja 14 korda on ekraanil meeskonnasport. Naissoost individuaalsportlane on loo keskmes 3 korral ja ühe korra esineb kooslus, kus loos on esindatud kõik kolm tunnust.

2010. aastal on lõhe meeste ja naiste kajastamisel kaldunud veelgi rohkem meeste kasuks. Mehed on kesksed tegelased 126 ning naised 39 korda. 2009. aastal oli vahe enam kui kaks korda, 2010. aastal oli vahe rohkem kui kolm korda. Talvel 2010 oli videolõigu fookuses 31 korda mees ning 15 korda naine. Ainult meessportlasest oli videolõik 11 korral, 8 juhul oli esindatud tunnus, kus tähelepanu said nii mees kui naine, ning 12 korral oli lugu meestevõistkonnast. Videolõigu fookuses oli ainult naine 6 korral ja naiskond ühel juhul.

Kevadel on naiste- ja meestesporti kajastamise lõhe kasvanud ligi neljakordseks. Mehed on videolõigu keskmes 37 ja naised 10 korda. 18 juhul on videolõigu keskmes meeskond, 13 juhul ainult mees ja 6 korral nii mees kui naine. Individuaalala naissportlane sai pildile 3 korda, naiskonna sama näitaja oli üks.

Suvekuudel on mees- ja naisportlaste tegemiste vahe kolmekordne. Individuaalala meessportlasest oli 10 lugu, 9 lugu oli meeskonnast ning 5 korda oli esindatud nii mees kui naine. Naissportlastest oli 3 videolõiku, mitte ühtegi lugu ei olnud naiskonnast.

Sügiskuudel 2010 on meeste ja naiste kajastamise lõhe kasvanud suuremaks kui viis korda. Kõige rohkem on fookuses olnud meeskonnasport (18 korda), 15 videolõigu keskmes oli individuaalala meessportlane ning ühel juhul räägiti loo raames nii mehest kui naisest. Individuaalala naissportlane oli eetris neljal ning naiskond ühel korral.

4.4 Individuaalsporti ja meeskonnasporti esinemise sagedus

Kui vaadata individuaalsporti ja meeskonnasporti esinemise sagedust terve 2009. aasta vältel, siis on näha, et individuaalsportlane on figureerinud 66 korral ja meeskonnasporti on spordiuudistes olnud 61 korral (joonis 8). Mõlema kategooria puhul annavad tooni mehed. Individuaalsetel spordialadel on 33 korda fookuses

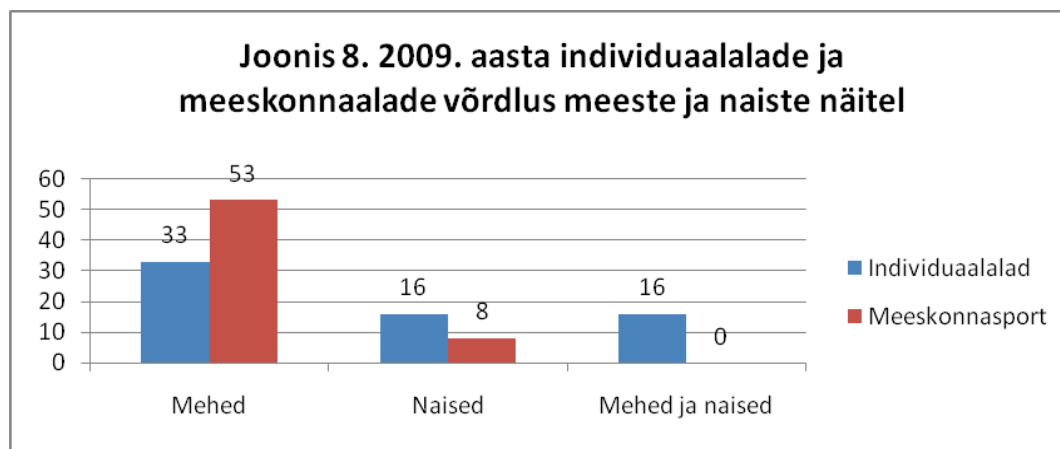
mehed, võistkondade puhul on vastav näita 53. Individuaalala keskmes on naised 16 korda, naiskonnasporti vastav näitaja on 8. 16 juhul on uudiste keskmes nii nais- kui meesindividuaalsportlane. Ühes videolõigus on esindatud kõik kolm tunnust. See oli uudis lauatennisest.

Kõige rohkem sai tähelepanu Eesti tennisenaiskond, kes oli 8 loost 6 fookuses. Üks lugu oli naiste korvpallist ja üks naiste jalgpallist. Naiskondade tegevuse kohaks oli eranditult Eesti. Kõik videolõigud puudutasid naiste tippporti.

Meeskonnaalade puhul domineeris korvpall 31 uudislooga, millele järgnes jalgpall 18 looga. Kaks lugu oli võrkpallist ja käsipallist. Kõikidel nimetatud spordialadel koondus tähelepanu tippspordile. Järelkasv ja harrastussport mainimist ei leidnud.

Meeste individuaalalade hulgas oli kõige rohkem uudistest läbi käinud kergejõustik (10). Auto-motosport on kõneainet pakkunud 6 korral. Jalgrattasport on luubi all olnud 3 korda ja murdmaasuusatamine 2 korda. Kahel juhul kajastati ka heategevust, kus kõneisikuteks olid mehed.

Naiste individuaalalade lõikes osutus 2009. aasta kõige enam uudislugudega pärjatud spordialaks tennis. Kergejõustik ja laskesuusatamine kogusid mõlemad 3 lugu. Naiste iluuisutamine pälvis tähelepanu 2 korda.

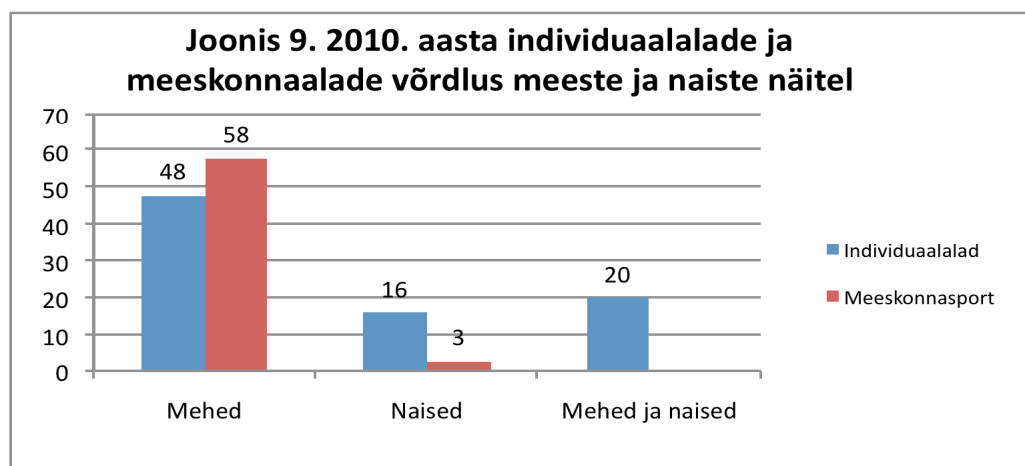
Kui vaadata 2010. aasta individuaalsporti ja meeskonnasporti kajastamise vahekorda, siis on näha, et individuaalsport oli eetris 84 ning meeskonnasport 61 korda (joonis 9). 2009. aastale sarnaselt oli mõlema kategooria suurimad mõjutajad mehed. Individuaalsporti kajastamisel oli tähelepanu 48 korda meestel, 20 korda tunnusel mees ja naine ning 16 korda ainult naistel. Tohtu suur erinevus on nais- ja meeskonnasporti kajastamisel. 61 korrast sai meeskond kajastust 58 ja naiskond 3 korda, mis on ligi 20-kordne vahe.

2010. aasta meeste individuaalalade hulgas sai kõige rohkem tähelepanu automotosport (11 korda). Meeste kergejõustikust räägiti 8 ning murdmaasuusatamisest 6 korda.

Naiste individuaalalade võrdluses osutus kõige enam tähelepanu saavaks spordialaks tennis (7 videolõiku). Iluuisutamisest oli 2010. aastal 4 lugu, ujumisest ja kergejõustikust 2 lugu ning jalgrattaspordist 1 lugu.

Kolmest naiskonnasporti kajastavast uudisest puudutasid kõik erinevaid spordialasid (tennis, jalgpall ja korvpall). Kolmest kaks keskendusid tippspordile, ühe loo keskmes oli järelkasv.

Meeskonnaaladest sai kõige rohkem eetriaega korvpall (23 lugu). Jalgpalli kajastati 18 ning võrkpalli 10 korda. Kõik võrkpalli kajastavad videolõigud olid kontsentreeritud tippspordile. Korvpalli ja jalgpalli videolõikudes keskenduti ka järelkasvule (2 korda korvpallis ja 1 kord jalgpallis).

4.5 Videolõikude kesksed tegelased

2009. aasta videolõigu keskseks tegelaseks (joonis 10) oli ülekaalukalt kõige sagedamini sportlane ainuisikuliselt (82). Kooslus sportlane ja treener esines üle kahe korra vähem (31 korda). Ülejäänud kombinatsioonid esinesid suhteliselt marginaalselt. Ainult treener oli keskne tegelane kolmel juhul, ametnik viiel juhul, sportlane, treener, ametnik kahel juhul, sportlane ja mängija kahel juhul ning treener ja mängija ühel juhul.

Kõige rohkem anti sõna korvpalluritele (20), kergejõustiklased järgnesid 15 looga. Tennisistid said sõna 10 korral ja jalgpallurid 9 juhul. Teiste spordialade sportlased

üle 5 korra ekraanile ei saanud. Laskesuusatajad ja auto-motosportlased olid mõlemad eetris 4 korda.

Korvpallitreener ja sportlane said ühekoos 11 korda sõna. Jalgpallur ja treener said vastavalt 6 korda videolõigu fookuses olla. Käsipall, murdmaasuusatamine, kergejõustik ja iluuisutamise – loetletud aladel said treener ja sportlane 2 korda tähelepanu.

Kõik viis ametnikku, kes kommentaare jagasid, olid meessoost. Kolmel juhul võttis sõna individuaalspordiala (auto-motosport, sõudmine, heategevus) ametnik ja kahel juhul (mõlemad jalgpall) meeskonnaspordi esindaja.

Kolmes loos sai sõna ainult võrkpalli-, jalgpalli- ja kergejõustikutreener. Jalgpalli- ja võrkpallitreenerid rääkisid meestespordist ning kergejõustikutreener kommenteeris naiste sporti.

Kombinatsioon – sportlane, treener, ametnik – keskendus mõlemal juhul meeskonnaspordile (meeste jalgpall, naiste korvpall). Sportlane ja mänedžer tunnuse olemasolul räägiti murdmaasuusatamisest ja auto-motospordist. Kooslus treener, mänedžer - kergejõustikust.

2010. aastal said sarnaselt 2009. aastaga kõige rohkem sõna sportlased (82 korda). Tunnus sportlane ja treener esines 28 korda ehk rohkem kui kaks korda vähem. Treener sai ainuisikuliselt sõna 19 juhul. Ametnikud olid eetris 7 korda, kooslus sportlane, treener ja ametnik 5 korda ning ainult treener ja mänedžer 3 korda. Kombinatsioon sportlane ja mänedžer esines spordiuudistes ühel juhul.

2010. aastal said kõige rohkem sõna kergejõustiklased. Jalgpallurid, korvpallurid, auto-motosportlased ja tennisistid – olid eetris 9 korda. Murdmaasuusatajad olid videolõigu keskmes 8 ning ujujad 5 korda. Ülejäänud spordialade sportlased said alla 5 korra sõna.

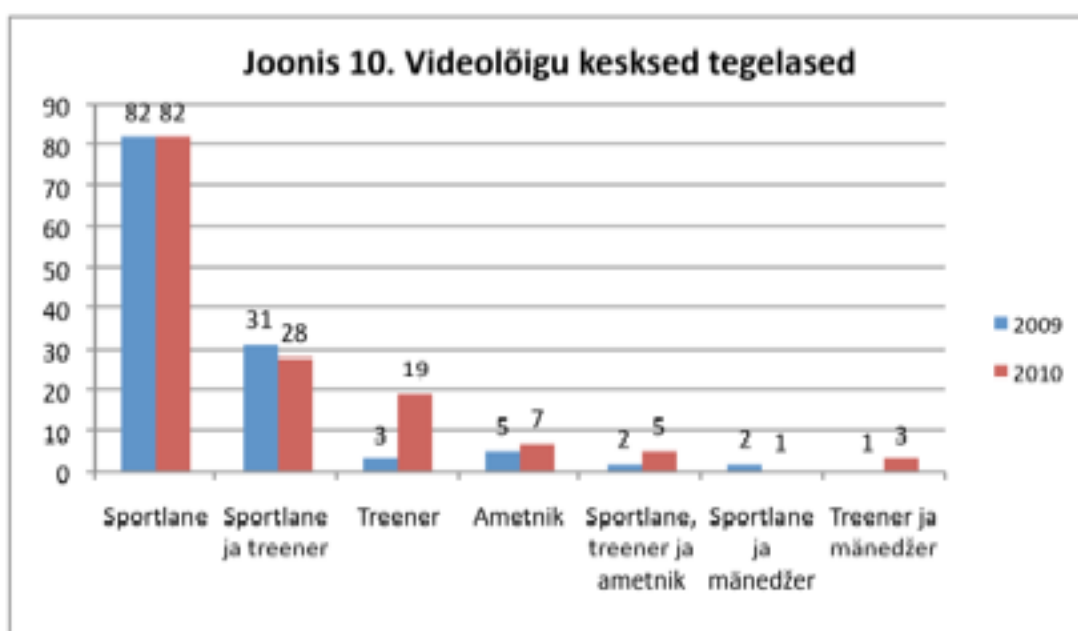
Koosluses sportlane ja treener said kõige rohkem eetriaega korvpallurid ja korvpallitreenerid (8 korda). Jalgpallurid ja jalgpallitreenerid said koos sõna 7 korda. Iluuisutaja koos treeneriga figureerisid ekraanil 4 korda. Võrkpallis ja laskesuusatamises esines tunnus sportlane ja treener 2 korda. Ülejäänud spordialadel oli kombinatsioon esindatud ühe korra või üldse mitte.

Võrkpalli- ja korvpallitreenerid said sõna 5 korda. Jalgpallitreener ainuisikuliselt andis kommentaare 3 korda. Kahel korral sai sõna tennisitreener. Käsipalli-, kergejõustiku-, murdmaasuusatamis- ja laskesuusatamistreener said sõna ühe korra. Korvpalli- ja kergejõustikutreenerid rääkisid mõlemad ühel juhul järelkasvust. Kahest

loost, kus figureeris tennisitreener räägiti ühes harrastustennisest. Ülejäänud spordialade treenerid rääkisid tippspordikeskselt.

Ametnikest rääkisid kõige rohkem korvpalliametnikud (2 korda). 2 korda rääkisid ametnikud ka spordiseminari raames. Auto-motospordi, jäähoki ja purjetamisega seotud ametnikud sai sõna ühel korral.

Tunnus sportlane ja ametnik esines 5 korda. Jalgpall, jalgrattasport, kergejõustik, murdmaasuusatamine ja spordiseminar olid selle tunnusega spordiuudistes esindatud ühe korra. Kolm korda oli eetris mänedžer. Mänedžeri läbi said kajastust murdmaasuusatamine, korvpall ja purjetamine. Ühe korra oli esindatud tunnus sportlane, treener ja mänedžer, see videolõik keskendus spordiseminarile.

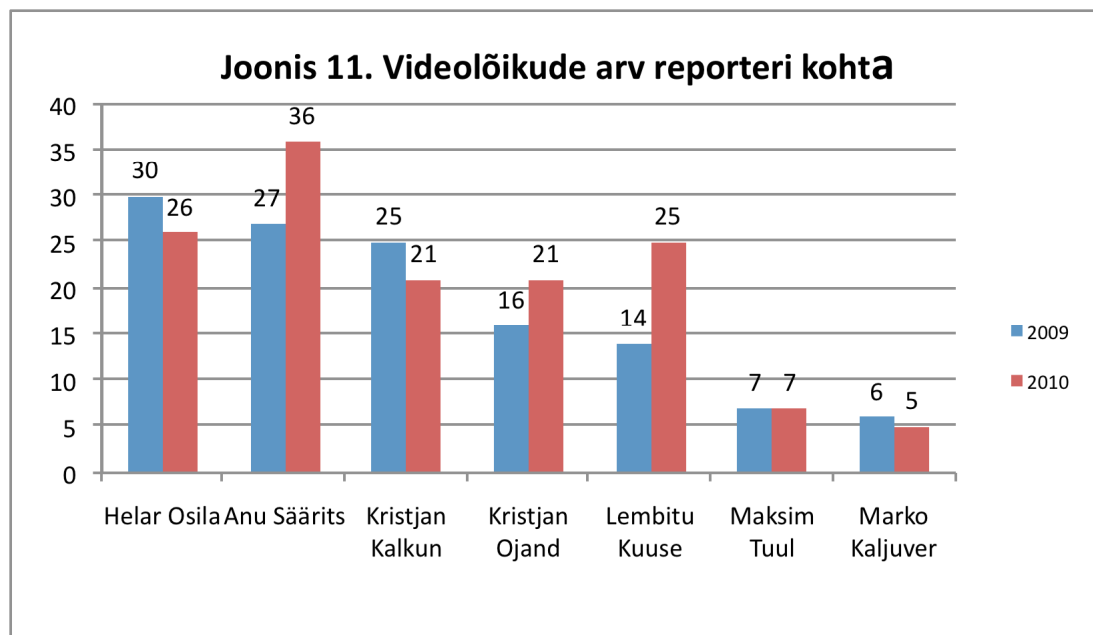

4.6 Spordireporterite koormus

2009. aastal lugusid teinud konkreetsete reporterite vaatlemisel tuli ilmsiks, et teatud spordialad saavad rohkem kajastust. Videolugude koostamisel selgus, et reporterite koormus on väga erinev (joonis 11). Reporterite pingerida videolõikude rohkuse järgi nägi välja järgmine: Helar Osila (30), Anu Säärts (27), Kristjan Kalkun (25), Kristjan Ojang (16), Lembitu Kuuse (14), Maxim Tuul (7), Marko Kaljuveer (6) ja kaks lugu ERRi ajakirjanikult Ester Vilgatsilt.

Sarnaselt 2009. aastaga oli ka 2010. aastal reporterite koormuste erinevus märkimisväärne. Kõige rohkem videolõike tegi reporter Anu Säärts (36), talle järgnensid Helar Osila (26), Lembitu Kuuse (25), Kristjan Kalkun ja Kristjan Ojang

(21), Maxim Tuul (7) ja Marko Kaljuveer (5). Ühe loo tegid järgmised ERRi ajakirjanikud: Lauri Hermann, Neeme Raud, Priit Rajalo ja Steiv Silm.

Kui vaadata 2009. aasta spordialasid, millest konkreetsed reporterid kõige rohkem on lugusid teinud, siis pea eranditult eristub neist kõige populaarsem. Lembitu Kuuse 14 loost 5 on tehtud murdmaasuusatamisest, ülejäänud spordialad (jalgpall, võrkpall, auto-motosport, kergejõustik, laskesuusatamine, tennis, lumelauaspord, ratsutamine ja vastuvõtt) on esindatud ühe looga.

Spordireporter Kristjan Kalkuni 25 videoloost tervelt 13 on korvpallist. Jalgpall ja jalgrattasport saavad Kalkuni abil kajastust kolmel korral, kergejõustik ja ujumine kahel korral, murdmaasuusatamine, suusahüpped ja kahevõistlus ühel korral.

Anu Sääritsa 27 loost 8 kajastavad kergejõustikku. Korvpall saab Sääritsa abil eetrisse 4 korral, jalgpall ja iluuisutamine 3 korral ning tennis ja vehklemine 2 korral. Sõudmine, invasport, lauatennis, poks ja judo – kõik ühe korra.

Kõige rohkem lugusid teinud reporter Helar Osila pingerida juhib korvpall 11 looga. Kergejõustikku on Osila kajastanud 7 korral, jalgpalli 5 korral ja tennist 4 korral. Laskesuusatamine, mäesuusatamine ja ujumine – on mahtunud valikusse ühe korra.

Kristjan Ojang on kõige rohkem kajastanud auto-motosporti (5 korda). Teise koha on hõivanud tennis 3 looga, millele järgneb käsipall 2 looga. Jalgpall, korvpall, kergejõustik, laskesuusatamine, purjetamine, heategevus on leidnud äramärkimist ühel korral.

Spordireporter Maxim Tuulel on 7 loost 5 jalgpallitemaatilised. Tuul on teinud ühe loo ka korvpallist ja ühe heategevusest. Sporditoimetuse juht Marko Kaljuveer on toimetanud 6 videolõiku, millest 2 on korvpallist. Jalgpallist, kergejõustikust, laskesuusatamisest ja tennisest on Kaljuveer teinud ühe loo. ERRi ajakirjanik Ester Vilgats on hakkama saanud 2 looga, millest üks puudutab võrkpalli ja teine purjetamist.

Spordireporterite aktiivsus on erinev ka aastaegade lõikes. Talvel oli kõige rohkem videolõike Helar Osilalt (7). Osilale järgnes Anu Säärits 6 looga. Lembitu Kuuse ja Kristjan Kalkun lisasid mõlemad omalt poolt 5 lugu. Marko Kaljuveer ja Kristjan Ojang tegid mõlemad 3 lugu ja Maxim Tuul ühe loo.

Kevadel oli taaskord kõige rohkem lugusid Helar Osilalt (9), talle järgnes Kristjan Kalkun (8), Anu Säärits ja Kristjan Ojang (6). Marko Kaljuveer tegi 2 videolõiku ja Lembitu Kuuse ühe. Maxim Tuul kevadel ühtegi lugu ei avaldanud.

Suvekuudel moodustasid kõige teravama tipu Anu Säärits (9), Kristjan Kalkun (8) ja Helar Osila (7). Kristjan Ojangu materjale sai auditoorium jälgida 5 korral, Lembitu Kuuse ja Maxim Tuule lugusid 3 korral. Marko Kaljuveer tegi 2009. aasta suvel ühe loo.

Sügiskuudel oli esikolmik järgmine: Helar Osila (7), Anu Säärits (6) ja Lembitu Kuuse (5). Kristjan Kalkun tegi 4 lugu, Maxim Tuul 3, Kristjan Ojang 2. Marko Kaljuveer 2009. aasta sügisel ühtegi videolõiku ei teinud.

2010. aastal on Lembitu Kuuse teinud 25 videolõiku, mis on tunduvalt rohkem kui aasta varem. Samuti on laienenud spordialade ring, mida reporter kajastab. 25 loost 9 on Kuusel murdmaasuusatamisest. Võrkpalli on Kuuse kajastanud 5 korda ja ratsutamist 4 korda. Ülejäänud spordialadest on Kuuse videoloo teinud ühe korra (jalgpall, korvpall, käsipall, võrkpall, laskesuusatamine, tennis, aerutamine, jäähoki ja tõstmine).

Kristjan Kalkuni videolugude maht võrreldes 2009. aastaga on vähenenud. Reporter Kalkuni 21 loost 9 on korvpallist ja seda on enam kui 4 korda rohkem, kui automotosport, mida ta kajastas 2 korda. Kristjan Kalkun on teinud videoloo 12 spordialast, millest 10 on leidnud kajastust ühe korra. Jalgpall, käsipall, võrkpall, kergejõustik, jalgrattasport, tennis, jäähoki, judo, purjetamine ja spordiseminar – kõik need alad on Kalkuni kaudu ekraanile jõudnud ühe korra.

2010. aastal on videolugude üldarvu poolest esimeseks tõusnud reporter Anu Säärits. Säärits on produtseerinud 36 lugu, mida on 9 võrra rohkem kui teise koha omanikul

(Helar Osila). Säärits on oma lugudes puudutanud 14 spordiala, mis näitab väga laia amplituudi. Erinevalt Kalkunist ja Kuusest ei eristu Sääritsal kõige populaarsem spordiala niivõrd kardinaalselt. 36 loost 7 oli korvpallist, kergejõustikust ja iluuisutamist kajastas Säärits 5 korda. Rohkem kui ühe korra leidsid mainimist järgmised spordialad: jalgpall (4), tennis (3), suusatamine (2), purjetamine (2) ja spordiseminar (2). Auto-motosport, jalgrattasport, laskesuusatamine, sõudmine ja vehklemine olid Sääritsal fookuses ühe korra.

Võrreldes 2009. aastaga, oli reporter Helar Osila vähem videolõike teinud. 2010. aastal tegi Osila 26 lugu. Kõige rohkem on reporter kajastanud jalgpalli ja kergejõustikku (mõlemat 6 korda). Ujumisest oli 4 lugu, korvpallist 3 lugu ning tennisest ja võrkpallist 2 lugu. Käsipall, laskesuusatamine ja aerutamine - kõik need alad leidsid Osila reportaažides kajastamist ühe korra.

Sarnaselt 2009. aastaga oli reporter Kristjan Ojang kõige rohkem teinud videolugusid auto-motospordist (6 korda). 21 loost 4 oli jalgpallist ja korvpallist. Ülejäänud spordialad üle 2 korra mainimist ei leidnud. Kergejõustikust oli kaks lugu ning jalgrattaspordist, tennisest, ujumisest, purjetamisest ja triatlonist üks lugu.

Maxim Tuul oli 2010. aastal 7 videolõigu autoriks. Tennist ja auto-motosporti kajastas reporter Tuul 2 korda. Jalgpall, võrkpall ja purjetamine esinesid Tuule lugudes ühe korra. Sporditoimetuse juht Marko Kaljuveer tegi aastal 2010 viis videolugu. Nii jalgpallile kui ka laskesuusatamisele pühendas Kaljuveer 2 lugu. Ühe korra kajastas toimetuse juht ka spordiseminari.

Lisaks korralistele reporteritele tegi spordiuudistele videolugusid veel 4 ajakirjanikku, kes kõik esinesid ühe korra. Reporter Lauri Hermann kajastas maadlust, Neeme Raud tennist, Priit Rajalo korvpalli ja Steiv Silm jalgpalli.

Kõik ETV spordireporterid kajastasid oma 2009. aasta lugudes kõige enam tippporti. Ainult tippspordist rääkivaid lõike oli 87. Järelkasvu ja harrastusspordi kajastamise osakaal (kokku 7 lugu) oli suhteliselt marginaalne. Kõige rohkem tegeles järelkasvuga reporter Anu Säärits, kes tegi kokku 4 lugu. Kristjan Ojang tegi järelkasvust 2 lugu ja Helar Osila ühe. Üldse ei puutunud tulevikutegijatega kokku Lembitu Kuuse, Kristjan Kalkun, Marko Kaljuveer ja Maxim Tuul. Harrastusspordiga puutusid kokku Anu Säärits ja Kristjan Ojang. Teistelt reporteritelt selletemalisi videolõike ei ilmunud.

Kristjan Kalkun kajastas vaid tippspordiga seotud uudiseid. Helar Osila 30 loost 29 on tippspordi suunitlusega. Anu Sääritsa ja Kristjan Ojangu amplituud oli märksa laiem,

mõlema reporteri fookuses oli esindatud 7 kategooriat. Videolõikudes võis sageli märgata ka tunnuste segunemist. Kooslus tippsport, harrastussport ja tutvustus oli esindatud ühe korra. Tunnused tippsport ja järelkasv oli samuti ühe korra esindatud. Tippsport ja tutvustus esines 21 korral. Tunnused tippsport, koostöö ja raha leidis 4 loos. Tippsport ja konflikt olid olemas ühes loos. Harrastussport ja koostöö samuti ühes loos. Ainult järelkasvust tehtud videolõike oli 5. Järelkasv ja tutvustus esines 2 korral. Puhtal kujul tutvustusi esines samuti 2 korral. Tunnused tutvustus, koostöö ja raha oli ühel korral ning koostöö ja raha samuti ühe korra esindatud.

2010. aastal keskenduti ootuspäraselt taaskord kõige rohkem tippspordile. Tippsport leidis kajastamist 78 korda. Ainult järelkasvule fookustatud videolõike oli 9 ning harrastusspordile keskenduti 4 korda. Suhteliselt arvukalt oli segunenud tunnustega kategooriaid. Tunnus tippsport ja tutvustus leidis äramärkimist 36 korral. Tippsport ja harrastussport ning tippsport ja raha - mõlemast räägiti ühe videolõigu raames 3 korda. 2 korda räägiti tunnustest tippsport ja konflikt, tippsport ja koostöö, tutvustus ning koostöö. Ühe korra esinesid videolugudes järgmised kooslused: tippsport ja järelkasv; tippsport, tutvustus ja koostöö; tippsport, tutvustus, koostöö ja raha ning raha ja konflikt.

Sarnaselt 2009. aastaga tegelesid reporterid ka 2010. aastal kõige sagedamini tippspordi näitamisega. Reporter Helar Osila 26 loost ühes keskendub ta lisaks tippspordile ka harrastusspordile. Sporditoimetuse juht Marko Kaljuveer tegeles täielikult tippspordiga ning sellega segunenud tunnuste kajastamisega. Mitte ühtegi lugu järelkasvust ja harrastusspordist temalt ei ilmunud. Järelkasvu on kõige rohkem puudutanud reporterid Anu Säärits (4 korda) ja Kristjan Ojang (3 korda). Neljast korrast, mil fookuses oli vaid harrastussport, oli kolme autoriks Anu Säärits. Väga erinev oli ka reporterite videoloo fookuses olevate tunnuste amplituud. Anu Säärits oli puudutanud 11 erinevat kategooriat. Videolugude üldarvu poolest teine olnud Helar Osila oli puudutanud vaid 3 kategooriat.

4.7 Materjalide modaalsus

Kui vaadata 2009. aasta videolõikude modaalsust, siis ainult kahel juhul oli tegemist kriitilise materjaliga. Kümme lugu olid oma olemuselt toetavad. Toetavate lugude autoritena paistsid silma kaks reporterit – Lembitu Kuuse (5) ja Kristjan Kalkun (4). Ühe toetava loo on teinud ka Anu Säärits. 115 lugu on modaalsuselt neutraalsed.

Autori suhe materjali on pigem neutraalne 122 korral, vaid viis lugu on olemuselt pigem emotsionaalsed. Viiest loost nelja autor on reporter Lembitu Kuuse, ühe autor Kristjan Kalkun.

2010. aastal väga suuri muutusi modaalsuse osas esile ei ole kerkinud. Videolood on oma olemuselt peaaegu 100% neutraalsed, vaid ühes on tunda kriitikat. Toetavaid lugusid autor ei täheldanud. Autori suhe materjali on pigem neutraalne 140 korral. Ainult 5 lugu on pigem emotsionaalsed. Märkimisväärne on asjaolu, et kõigi emotsionaalsete videolugude autoriks on reporter Lembitu Kuuse ning fookuses olevaks spordialaks on murdmaasuusatamine.

Kahe aastaaja võrdluse põhjal võib väita, et spordiuudiste maht on veidikene tõusnud. Üldjuhul hakkavad spordiuudised kohe pärast ilmteadet ning moodustavad ühe osa „Aktuaalse kaamera“ programmist. Spordiuudiste algus võib muutuda seoses eriürituste toimumisega. Ühe päeva spordiuudiste maht uurimistöö lõikes on varieeruv. See on tingitud töö iseloomust, mida piiravad mitmed kriteeriumid. Üldiselt oli ühe päeva kohta võimalik uurimistöösse leida kaks kuni neli videolõiku. Ühe ja rohkem kui nelja videolõiguga esindatud kalendripäevi esines harva. Mõlema aasta spordiuudistes oli kõige rohkem esindatud korvpall. Mõlema aasta analüüsi põhjal võib väita, et ETV sporditoimetuse reporterid on spetsialiseerunud kindlatele spordialadele. Spordialade arv reporterite lõikes varieerub.

Väga märkimisväärseid muutusi kahe aasta analüüsi tulemuse põhjal autor ei täheldanud. Mõlema aasta näitel võib väita, et ETV spordiuudised keskenduvad rohkem meeste kui naiste spordile. Spordiuudiste sisu on pigem meestekeskne, ehkki kõige rohkem lugusid kahe aasta peale kokku on teinud ainuke alaline naisreporter Anu Säärits. Tunduvalt rohkem leiavad ekraanil kajastamist Eestis toimuvad spordisündmused. Välismaiste spordiuudiste maht jääb suhteliselt väikeseks, kuna väga paljud neist ei mahu analüüsi ajalise piirangu tõttu. Kõige rohkem saavad spordiuudistes sõna sportlased. Treenerite osakaal on võrreldes 2009. aastaga 2010. aastal tunduvalt kasvanud.

4.8 Vastused uurimisküsimustele

Eelnenud analüüsi põhjal võib väita, et 2009. ja 2010. aasta talve- ja kevadperioodi enim kajastatud spordiala on korvpall. 2010. aasta talvel sai sama tulemuse ka murdmaasuusatamine. 2009. ja 2010. aasta suvel on kõige rohkem kajastamist leidnud

jalgpalli. 2009. aasta sügisel kajastati kõige rohkem korvpalli, aasta hiljem samal perioodil jalgpalli.

Mõlema aasta võrdluse põhjal saab väita, et ETV spordiuudised on Eesti-kesksed.

Mõlemal aastal on tunduvalt rohkem ekraanil olnud meessportlaste tegemised.

Naissportlaste tegemiste kajastamise osakaal on oluliselt väiksem.

2009. aastal leidis individuaalsport ja meeskonnasport suhteliselt võrdselt kajastamist.

2010. aastal on individuaalsport tähelepanu saanud märkimisväärselt rohkem.

Mõlema aasta võrdluse tulemusena võib väita, et kõige sagedamini saab sõna sportlane ainuisikuliselt.

2009. aastal tegi kõige rohkem videolõike reporter Helar Osila ja 2010. aastal reporter Anu Säärits. Kahe aasta võrdluses olid mõlemad nimetatud reporterid hõivanud kaks esimest kohta.

Reporter Lembitu Kuuse on mõlemal aastal teinud kõige rohkem videolugusid murdmaasuusatamisest. Kristjan Kalkun on analüüsitud aastatel enim kajastanud korvpalli. Anu Säärits on 2009. ja 2010. aastal kõige rohkem tegelenud kergejõustiku kajastamisega. Helar Osila kajastas 2009. aastal kõige rohkem korvpalli ning 2010. aastal jalgpalli ja kergejõustikku võrdselt. Kristjan Ojangu valikusse on kõige sagedamini mahtunud auto-motosport. Ülejäänud reporterite panus on olnud marginaalne.

Analüüsi põhjal saab väita, et ETV spordiuudised on tippspordikesksed. Järelkasvu ja harrastusspordi tegemistele erilist tähelepanu ei pöörata.

Kajastamist leidnud videolugudes on autori suhe materjalisse enamasti neutraalne.

5. Järeldused ja diskussioon

Priit Pullerits peab Eesti spordiajakirjandust kõige asjatundlikumaks ajakirjanduseks üldse ning peab selle põhjuseks selget spetsialiseerumist spordile, oma ala fännlust ning häid isiklike sidemeid allikatega, kes on huvitatud adekvaatse ja vajaliku info jagamisest (Pullerits, Kaljurand 2008 kaudu). Eestlased on spordirahvas, seega ei saa ega tohi spordi tähtsust teleprogrammis alahinnata. Eesti sportlaste vägiteod liidavad teinekord rahvast enneolematul moel. Eesti spordisõbrad on saanud aastakümneid spordiuudiste kokkuvõtteid vaadata igal õhtul kindlal kellaajal. Tuleb loota, et traditsioon ei katke ning spordiuudised jäävad ETV programmi lahutamatuks osaks veel pikaks ajaks.

Mõlema aasta analüüsi põhjal võib väita, et ETV spordiuudised on orienteeritud tippspordile. Uudisväärtuste kriteeriumitest täidetakse seega prominentsuse nõue. Järelkasvu ja harrastusspordi osakaal uudiste valikus on küllaltki marginaalne. Ainult järelkasvu, harrastussporti ja tippporti kajastati aastal 2009 kokku 94 korda. Protsentuaalselt tähendab see, et 2009. aastal kuulub eetriajast 93% tippspordile ning harrastusspordile ja järelkasvule jääb 7%. 2010. aastal keskenduti 86% ulatuses eetriajast tippspordile ja ülejäänud 14% harrastusspordile ning järelkasvule. Kahe aasta võrdluses võib väita, et 2010. aastal on natukene rohkem tähelepanu pööratud harrastusspordile ja järelkasvule. Sellegi poolest on tegemist pigem kosmeetilise erinevusega, kuna jõujooned on suures plaanis siiski samasugused. Liigne tippspordile keskendumine võib muuta vaatajate psüühilise läheduse spordiga minimaalseks, kuna isiklik suhe nende võistlustega on enamusel väga väike. Psüühilist lähedust pakuvad pigem suured rahvaspordiüritused, nagu näiteks Tartu maraton. Isegi siis, kui ise ei võeta üritusest osa, on üsna tõenäoline, et keegi tuttavatest või sugulastest seda teeb. Noorsportlastele oleks ilmselt lisamotivatsiooniks see, kui nende eakaaslane esineks spordiuudistes. Psüühilise läheduse osas on ETV spordiuudiste tendents pigem positiivne, kuna 2010. aastal on sellistele üritustele rohkem eetriaega pühendatud. Usun, et 2010. aasta näitajad eetri jagunemise osas on "normi" piires. Tõenäoliselt ETV spordiuudiste fookus on ja jääb tippspordi suunitlusega. Sellegi poolest ei tohi ära unustada teisi alternatiive, samuti tuleb Rahvusringhäälingul täita võimalikult suure auditooriumi ootused. Rahvaspordiharrastajad ja spordialade järelkasv on kindlasti üks väga suur osa kogu spordiuudiste spektaaklist.

Enamus rahvaspordiüritustest toimub nädalalõppudel, mis omakorda avaldab mõju harrastus- ja noortespordi osakaalule. Noorte- ja harrastusspordi kategooria vähene esindatus on ilmselt seotud uurimistöö valimi eripäraga. Harrastus- ja noortespordi uudised on tihti olemusloolikumad. Argipäeva lühikesse uudistesaaatesse on suhteliselt keeruline mahutada analüüsivat olemuslugu. Laupäeva-pühapäeva ajaliselt pikemad saated soosivad olemuslugude teket.

Meestesportidist kirjutatakse tunduvalt rohkem ja seda nii võistkonna- kui individuaalalade puhul. Kui hakata vaatlama selle põhjuseid, siis ei saa kindlasti vaadata mööda asjaolust, et sporditoimetuses domineerivad mehed. Sporditoimetuses on vaid üks naisreporter, meeste vastav number on kuus. 2009. aastal tegi lisaks Anu Sääritsale kaks lugu ka Ester Vilgats, kuid see panus on suhteliselt marginaalne. 2010. aastal tegi ainukese õrnema soo esindajana videolugusid Anu Säärits. ETV spordiuudised on valdavalt kajastatud läbi meeste vaatenurga, seega soolisest neutraalsusest rääkida ei saa. Kindlasti ei ole tegemist ainult Eestis leviva tendentsiga. Mehed domineerivad spordiuudiste tegijatena ka mujal maailmas. Soome Rahvusringhäälingu sporditoimetuses võib täheldada samasuguseid jõujooni nagu ETVs. Naisi on YLE sporditoimetuses küll rohkem, aga toimetuse suurus muudab nende osakaalu ikkagi suhteliselt marginaalseks. Sport on olnud meeste pärusmaa läbi aegade. Traditsioonidest väljarabelemine ei ole kindlasti lihtne, kuna sport on oma olemuselt konservatiivne (viimasel ajal siiski enam mitte niivõrd).

Üheks põhjuseks võib lugeda kindlasti ka seda, et Eesti naissportlaste sportlik tase on madalam kui Eesti meeste oma. See ei ole siiski alati nõnda, näiteks tennises on Kaia Kanepi tunduvalt edukam kui meessportlased. Laskesuusatamises võib väita, et Eveli Saue on edukam kui meestekoondise liikmed. Taolisi näiteid leiab siiski üpris vähe ning need on pigem erandlikud. Märkatav kajastamise vahe on 2009. aasta ETV spordiuudiste kõige populaarsematel aladel, näiteks korvpallis ja jalgpallis kajastati enamasti meeste tegemisi. Täpselt samad spordialad olid eetris kõige rohkem ka 2010. aastal ja jätkuvalt oli naistespordi kajastamise osakaal marginaalne. Eesti Olümpiakomitee kodulehe andmetel teenisid Eesti sportlased aastal 2009 kolm maailmameistrivõitlust, mille võitjateks olid mehed. 2009. aastal võitsid Eesti sportlased maailmameistrivõistlustelt kokku 21 medalit ning kuus nendest võitsid naised. 2010. aastal võitsid Eesti sportlased EOK kodulehe andmetel kokku 16 maailmameistrivõistluste medalit. 16st kahe saajaks olid naised. 2010. aastal toimusid taliolümpiamängud, kust Eesti võitis ühe hõbedase autasu. Kristina Šmigun-Vähi

võitis murdmaasuusatamises hõbeda, parima meessportlasena sai Andrus Veerpalu 6. koha. Taaskord võib väita, et Šmigun-Vähi näol on tegemist suhteliselt erandliku näitega, kuna ülejäänud Eesti koondise naissportlased esinesid küllaltki tagasihoidlikult. Pingereas järgmiste paremate kohtade eest hoolitsed koondise meessportlased.

Sportlaste ja treenerite võrdluses saavad 2009. aastal selgelt rohkem sõna sportlased. Sportlane ja treener saavad ühe videolõigu raames sõna peaaegu neljandiku kogu tervikust. 2010. aastal said sportlased üksinda sõna veidi vähem kui 2009. aastal. 2010. aastal on treenerite kommentaaride hulk tunduvalt kasvanud. 2010. aastal said treener ja sportlane ühe videolõigu raames veidi vähem sõna kui 2009. aastal. Kahe aasta võrdluses on toimunud muudatusi. Sellegipoolest ei ole drastilisi erinevusi märgata. Mõlema aasta lõikes haaravad lõviosa 3 tunnust: sportlane, sportlane ja treener ning treener. Spordiuudiste formaat on piiratud ja seega ei ole võimalik kõigile sõna anda. Siin on ilmselt lähtunud printsiibist, et sportlase kommentaare on vajalikum edasi anda. Loomulikult mängib rolli ka konkreetne teema, millest räägitakse. Kombinatsioon sportlane ja treener on kõige rohkem esindatud pallimängude poole pealt. See on õigustatud, kuna auditoorium soovib teada saada, millised olid võistkonna plussid ja miinused, miks saavutati just selline resultaat. Mängijal ei ole võimalik platsil olles kõiki nüansse tähele panna, kuid treener näeb kogu tervikut. Loomulikult ei garanteeri see objektiivsust, kuid mingisuguse pildi siiski annab.

2009. aasta spordialade populaarsuse edetabelis troonib korvpall esimesel kohal kogu videolõikude arvust. Aastal 2010 oli korvpall samuti kõige populaarsem spordiala, ehkki oli märgata kajastamise mahu vähenemist. Mahu vähenemise üheks põhjuseks oli ilmselt videolugude üldarvu kasv. Suhteliselt üllatav on korvpalli niivõrd suur populaarsus, seetõttu peaks spordiala edukus peegelduma ka kajastuses. Oleks naiivne väita, et Eesti korvpallil on parimad ajad. Eesti meeste korvpallikoondis langes Euroopa meistrivõistluste B-divisjoni, kuigi 2001. aastal mängiti veel Euroopa meistrivõistluste finaaltourniiril. Iseseisvusaja algusaastatel 1993. aastal saavutati finaaltourniiril lausa 6. koht. Ilmselt on ala kajastatavus seotud traditsioonidega. Autori isiklik arvamus on, et NSVLi pärand Eesti spordile on korvpalli populaarsus. Krooniti ju Tallinna Kalev isegi NSVLi korvpallimeistriks. Samas ei mänginud mitte ükski Eesti korvpallur maailma tippkorvpalli. Ilmselt tuleb siin mängu nn patriotismi-element. Kohalikus spordis on tegemist siiski olulise spordialaga. Julgen väita, et viimane korvpalli superstaar oli Martin Mürsepp, kes mängis esimese eestlasena ka

maailma mainekaimas liigas NBA. Mainimata ei tohi siiski jätta tõsiasja, et 2009. aastal pääses esimese Eesti korvpalliklubina Tartu Ülikool Rock Balti Korvpalli Liiga nelja parema hulka. 2010. aastal ükski Eesti korvpalliklubi seda korrata ei suutnud.

Suure osa kajastust leidvast korvpallimaterjalidest moodustab kohalik korvpall. Sellega seoses tuleb märkida, et erinevalt paljudest teistest spordialadest toimuvad korvpallimängud sageli argipäevadel. Autor soovib sellega väita, et ilmselt on korvpallil seoses mängupäevade spetsiifikaga väiksem konkurents ekraanile pääsemiseks. Kuigi laupäeva-pühapäeva spordiuudised on ajaliselt pikemad, siis usun, et konkurents on sellegi poolest neisse tihedam.

2009. aastal läks populaarsuselt teise ja kolmanda spordiala koht jagamisele, kergejõustikku ja jalgpalli kajastati samas ulatuses kõikidest videolõikude arvust. 2010. aastal möödus jalgpall kergejõustikust. Kergejõustiku populaarsus on üsna loogiline, kuna alal on suhteliselt suur kandepind. Oma roll on kindlasti ka pikkade traditsioonidega “TV 10 olümpiastarti” saatel. See on noorte kergejõustiklaste sari, kust on sirgunud mitmeid tipptegijaid, nõnda on mõeldud ka järelkasvu arendamisele. Kõige krooniks võitsid 2009. aastal Eesti kergejõustiklased kaks kuldmedalit Euroopa sisemeistrivõistlustelt Torinos. 2010. aastal toimusid Hispaanias kergejõustiku Euroopa meistrivõistlused. Olenemata spordialast, on suurvõistlused eestlaste hulgas ikka populaarsed olnud. Kergejõustiku potentsiaal orbiidil püsimiseks on suhteliselt hea, sest järelkasvul on võimalus areneda ning ala lavvik paistab silma heade tulemustega.

Nagu eespool mainitud, jäi 2009. aastal jalgpall jagama teist-kolmandat kohta. Esimese ja kolmanda spordiala järjestus on pigem üllatav. Üheks põhjuseks, miks maailma populaarseim spordiala jäi korvpallile alla, võib taaskord tuleneda traditsioonidest. NSVLi aegadel oli Eesti jalgpall põhimõtteliselt varjusurmas. Samal ajal aga krooniti Eesti korvpalliklubi NSVLi meistriks. Taasiseseisvumise algusaastatel oli Eesti jalgpallikoondis pigem peksupoisi rollis. Varem ei olnudki Eesti jalgpallist midagi väga rääkida. Nüüd on olukord kardinaalselt muutunud. Eesti jalgpallureid mängib välismaa liigades terve koondise jagu, tõsi Euroopa kolmes kõige tugevamas liigas ei palli ühtegi Maarjamaa pallurit. Korvpalluritel pole sellele mitte millegagi vastata. Eesti jalgpallikoondis on üha südikamalt hakanud vastu ka tugevatele jalgpalliriikidele. 2010. aastal on jalgpalli ja korvpalli kajastamise vahe vähenenud. Tegemist on igati ootuspärase tulemusega, kuna võib väita, et Eesti koondis on oma arengus astunud järgmisele tasemele. Saavutati ju ajaloolised võidud

Serbia ning 2010. aasta MMi pronksimeeskonna Uruguai üle. 2010. aastal toimus jalgpalli MM finaaltourniir Lõuna-Aafrika Vabariigis, mis köitis ilmselt ka väga paljude eestlaste meeli. ETV tegi kõikidest mängudest ülekande ning kajastas tulemusi õhtustes spordiuudistes.

Korvpalli domineerimine võib tuleneda ka atraktiivsest kodusest meistriliigast. Eesti parimad korvpallurid mängivad kodus ja seega on liiga tase tugevam. Samuti kütab igal aastal kirgi Tartu-Tallinn vastaseis, mis kogub väga palju pealtvaatajaid. Eesti parimad jalgpallurid kodus ei mängi ja liiga sportlik tase on üsna kesine. Arvatavasti mõjutab koduse jalgpalli populaarsust ka staadionite infrastruktuur, mis paljudel klubidel on välja arendamata. Jalgpalli hooaeg on korvpalli omast tunduvalt pikem. Liiga esimesed ja viimased voorud toimuvad väga sageli pealtvaatajatele kehvades ilmastikutingimustes. Varakevaditi, kui hooaeg algab, meenutab mäng kohati rohkem uisuvõistlust kui jalgpalli. Hooaja lõppedeski võib sarnast pilti ette tulla. Jalgpallis tekitab elevust Flora-Levadia vastasseis, mis pole siiski võrreldav korvpallis toimuvaga. Lisaks tasemele võib siin üheks põhjuseks tuua selle, et jalgpallis on mõlemal juhul tegemist Tallinna klubidega. Kuigi ka sealt on võimalik konflikti leida, kuna Flora toetajad on valdavalt eestlased ning Levadia pooldajad enamjaolt venelased.

Üllatavalt kesiselt on kajastatud võrkpalli tegemisi. Tõenäoliselt seetõttu, et alles 2009. aastal pääses Eesti võrkpallikoondis ajaloos esimest korda finaaltourniirile. Seda polnud suutnud mitte ükski pallimänguala peaaegu kümme aastat. Võrkpalli sai spordiuudistes vaadata vaid 2% juhtudel. Sportliku taseme poolest oli tegemist kindlasti Eesti kõige tugevama pallimängukoondisega. Lisaks tugevale koondisele on ka kodune liiga korraliku tasemega ja seda vaatamata asjaolule, et sarnaselt jalgpallile mängib kogu paremik välismaal. Baltimaades on valitsenud Tallinna Selveri võrkpalliklubi, 2009. aastal oldi taas parimad.

2010. aastal kordas võrkpall taas oma vägitükki ning jõudis teistkordselt EM-finaaltourniirile. Eetriaega jagus 2010. aastal võrkpallile 6% kogu mahust, mida on natuke rohkem kui aasta varem. Seejuures tuleb märkida, et aastal 2010 kahanes võrkpalli ja kõige populaarsema spordiala (korvpalli) vahe tunduvalt. 2009. aastal kajastati korvpalli enam kui 12 korda rohkem. 2010. aastal sai korvpall võrkpallist natuke rohkem kui 2,5 korda "pilti". Seega on ETV sporditoimetus hakanud rohkem lähtuma tulemusest. Võrkpallil on läinud hästi ning see on näha ka spordiuudistes, kus

nad on rohkem kajastamist leidnud. Märkimata ei tasu jätta, et Tallina Selveri võrkpalliklubi valitses seegi kord Baltimaade ühist võrkpalliliigat.

Sündmuskohtade võrdluses domineerib mõlema aasta lõikes selgelt Eesti-kesksus. Seega võib väita, et suuri muutusi asukoha fookuses toimunud ei ole. Siin on keskseks mõisteks ilmselt geograafiline lähedus. Kõik, mis on auditooriumile lähedal, on tähtsam kui see, mis juhtub kaugel. Lisaks on üheks uudisväärtuse lisakriteeriumiks ka koduse spordi atraktiivsus. Kohalikud auto-motospordiüritused meelitavad radade äärde tuhandeid inimesi, mis näitab, et intriigi koduses spordis jätkub. Iga-aastane Otepää maailmakarikaetapp murdmaasuusatamises on koduse spordielu üheks tipp-sündmuseks. ETV toodab telepilti kogu võistluse formaadist, võtab intervjuusid ning õhtul on võimalik seda spordiuudiste vahendusel vaadata.

2009. aastal oli Euroopakeskseid spordiuudised valimis ligi neljandik. Ilmselt mängib ka siin rolli geograafiline lähedus. Psüühiline lähedus ilmselt väga suurt osakaalu ei oma. See on tingitud sellest, et enamus Euroopast tulevaid uudiseid keskenduvad pallimängudele (korv- ja jalgpall). Eesti rahvusest palluritena mängisid viimati nii kõrgel tasemel jalgpallur Mart Poom (Inglismaa kõrgliiga) ja korvpallur Martin Mürsepp (Venemaa kõrgliiga). Ei 2009. ega 2010. aastal mitte ükski Eesti korv- ega jalgpallur sellisele tasemele ei küündinud. Autori arvamuse kohaselt kajastatakse just eespool nimetatud pallimänge arvukalt, kuna nende sportlik tase on ääretult kõrge ja auditooriumi huvi selle vastu märkimisväärne. Eesti korvpalliliiga võib pakkuda küll intriige, kuid sportlik tase võrreldes Euroopa parimatega ei kannata võrdlust.

2010. aastal on Euroopast tulevate spordiuudiste maht langenud. 2009. aasta spordiuudistes olid enamus Euroopast tulevatest uudistest seotud pallimängudega. 2010. aastal oli vaekauss kaldunud individuaalspordialade kasuks. Veidi üle poole Euroopa uudiste mahust oli individuaalaladest. Esialgse analüüsi põhjal ei oska autor välja tuua põhjust, miks võistkonnasport nii palju oma positsioone on loovutanud. Üleüldises mahu languses on aga ilmselt süüdi teistel mandritel toimunud suurvõistlused (jalgpalli MM Lõuna-Aafrika Vabariigis ja taliolümpiamängud Kanadas). Hispaanias toimusid EM kergejõustikuvõistlused, kuid see on siiski regionaalse, mitte üleilmse tähtsusega.

Põhja- ja Lõuna-Ameerika, Aafrika ning Aasia – ükski neist ei küündi üle 5% aastal 2009. Ilmselt on see tingitud nii geograafilisest kui psüühilisest kaugusest, näiteks Põhja-Ameerika protsentuaalset osa uudistes tõstaks kindlasti mõne eestlase pääsemine maailma tugevaimasse korvpalliliigasse NBA. Teiste kontinentide puhul

jääb ilmselt osakaal stabiilselt väikseks. Neid võivad tõenäoliselt mõjutada vaid suured tiitlivõistlused. 2010. aasta taliolümpiamängude toimumine Kanadas tõstis Põhja- või Lõuna-Ameerika osakaalu 8%ni kogu mahust. Teades eestlaste talispordilembust, on tegemist siiski suhteliselt kesise protsentuaalse osaga. Aasia ja Aafrika osakaal jäi endiselt alla 5% künnise. Aasia tulemus väga suurt üllatust ei pakkunud. Aafrika väga väike osakaal on mõneti siiski üllatav. Siinkohal tuleb meelde tuletada, et analüüs ei ole täielik ning ei puuduta kõiki perioode.

Reporter Lembitu Kuuse on mõlemal analüüsitud aastal teinud 36% oma lugudest murdmaasuusatamisest. Lembitu Kuuse on teinud valdava enamuse kõikidest murdmaasuusatamise videolõikudest 2009. ja 2010. aastal. 2010. aastal tegi Kuuse tunduvalt rohkem videolõike kui aasta varem. Uurimistöö tulemuste najal võib väita, et reporter Lembitu Kuuse on spetsialiseerunud üsna konkreetset ühele spordialale. Mõlema aasta näitel võib väita, et Kuuse spordialade amplituud ei ole väga kitsas, kuid siiski lõviosa videolõikudest on ühe-kahe spordiala kajastus. Tugeval eristumisel on positiivseid ja negatiivseid külgi. Väikese toimetuse tingimustes võib liigne kontsentreerumine ühele alale muuta informatsiooni esitamise laadi ühekülgses. Teisalt tõstab kontsentreerumine professionaalsust ning laseb süüvida rohkem ala detailidesse. Spetsialisti sõna on alati kaalukam kui asjast kaugel seisva inimese oma. Reporter Kristjan Kalkuni näitel võib näha isegi suuremat ühe ala kesksust kui Lembitu Kuuse puhul. 2009. aastal tegi Kalkun üle poole oma lugudest korvpallist. 2010. aastal veidi kahanes Kalkuni korvpalli kajastamise maht. Kalkun tegi 2010. aastal videolõigu 12 erinevast spordialast kogumahuga 21 uudist. 12 spordialast 10 puhul piirnes spordiala kajastus vaid 1 videolõiguga. Uurimistöö tulemuste näitel võib väita, et Kristjan Kalkun on ETV korvpallireporter. Kristjan Kalkunil on peaaegu kõikide videolugude fookuses tippспорт (2009. aastal puudutasid kõik lood ainult tippsporti, aasta hiljem 2 lugu ka järelkasvu).

Anu Sääritsa 2009. aasta materjalides on enim kajastamist leidnud kergerõustik ja 2010. aastal korvpall. Tulemuste najal on näha, et sellist kontsentreeritust ühele spordialale, nagu on näha Kuuse ja Kalkuni näitel, Sääritsa puhul täheldada ei saa. Spordialade amplituud, millest Anu Säärits on videoloo teinud, on üsna kirju. Kõikidest spordialadest, mis on mahtunud uurimistöö valimisse, on Säärits kokku puutunud ligi pooltega 2009. aastal ja rohkem kui pooltega aastal 2010. See näitab, et tegemist on äärmiselt paindliku reporteriga, kellel on teadmisi mitmetelt spordialadelt. Samas võib taoline killustatus mõjuda professionaalsusele, kuna teatud alad on väga

keerulised ning nüansirohked. Väga raske on olla kursis kogu spordimaailmas toimuvaga. Lisaks kohendavad ja muudavad osad spordialad aeg-ajalt reegleid.

Kõikidest 2009. aastal valimisse mahtunud spordiuudistest neljandiku autoriks oli Helar Osila. 2009. aasta Osila materjalides on enim kajastamist leidnud korvpall, järgnevad kergejõustik, jalgpall ja tennis. 2010. aastal on Osila spordialade kajastamises toimunud väikesed muudatused. Kõige rohkem videolõike tegi Osila jalgpallist ja kergejõustikust. Võrreldes teiste reporteritega, ilmuvad Osila kajastatud populaarsete spordialade uudislood suhteliselt väikeste vahedega. Ta on keskendunud peamiselt neljale spordialale, mis on ilmselt optimaalne hulk, sest kõigega ennast kursis hoida on äärmiselt keeruline. Enamus 2009. ja 2010. aasta Osila videolugudest on tippspordikesksed. Uurimistöö tulemustest selgus, et 2009. aastal oli tervelt kolmveerandi korvpallilugude autoriks kaks ajakirjanikku – Kristjan Kalkun ja Helar Osila. 2010. aastal on samade reporterite osakaal korvpalli kajastamisel tublisti langenud. Kergejõustiku kajastamisele ETVs on spetsialiseerunud kaks reporterit – Anu Säärits ja Helar Osila. Mõningate mööndustega võib seda väita ka korvpalli kohta. Kuna tegemist on väga mahukate spordialadega ETV spordiuudiste programmis, siis on selline kontsentreerumine üsna mõistlik.

Mõlema aasta analüüsi tulemused näitavad, et Kristjan Ojang tegi nii 2009. kui ka 2010. aastal kõige rohkem lugusid auto-motospordist. Kuigi 2010. aastal on reporter auto-motospordi tegemisi kajastanud vähem, võib siiski väita, et Ojangu näol on tegemist ETV sporditoimetuse motosportireporteriga. Lisaks tegi Ojang aastal 2009 kõik käsipalliga seotud uudised, aga kuna neid oli ainult kaks, siis ilmselt spetsialiseerumisest rääkida ei saa. Teiste spordialade kajastamisel Ojangu panus märkimisväärselt suur ei ole. Mõlemal aastal tegi Ojang videolõike kaheksa erineva spordiala kohta.

2009. aastal tegi Maxim Tuul videolugusid ainult kahelt spordialalt ning ühelt heategevusürituselt. Jalgpalli on Tuul kajastanud kõige rohkem. 2010. aastal oli kajastatud spordialade hulk Tuulel kasvanud viiele. Samuti oli toimunud muutus populaarsemate spordialade hulgas. Auto-motosporti ning tennist kajastas Tuul oma lugudes kõige rohkem.

Marko Kaljuveer on enim kajastanud korvpalli (2009. aastal) ning jalgpalli ja laskesuusatamist (2010. aastal) oma kõikidest lugudest. Kuna Kaljuveeri näol on tegemist sporditoimetuse juhiga, siis ilmselt ei olegi tema ülesanne uudismaterjalide koostamine.

Ülejäänud spordiudistes sõna saanud reporterite kohta on raske midagi põhjapanevat öelda, kuna nende panus oli minimaalne. Mõlemal aastal tegid uudiseid lisaks spordireporteritele veel 5 ajakirjanikku (Ester Vilgats, Neeme Raud, Lauri Hermann, Steiv Silm ja Priit Rajalo).

Kõikide reporterite ühise tunnuseks võib välja tuua mingil määral spetsialiseerumise. Enamusel neist eristuvad teatud arv spordialasid ülejäänutest. See arv on reporteritel erinev, kuid sellist tendentsi on võimalik märgata.

2009. aasta lugudes on reporterid peaaegu täiel määral neutraalsed. 2010. aasta lugusid vaagides leidis uurimistöö autor vaid ühe loo, mis oli kriitiline, ülejäänud olid neutraalsed. Autori suhe materjalisse on enamasti pigem neutraalne (2009. aastal). Lugude arv, kust võib välja lugeda autori emotsionaalset suhet spordialaga, on kaduvväike. Emotsionaalse sisuga videolugude autoriks oli nii 2009. kui ka 2010. aastal Lembitu Kuuse.

Kokkuvõte

Käesolev bakalaureusetöö võtab luubi alla 2009. ja 2010. aasta ETV spordiuudiste sisu ja vormi analüüsi. Rahvusringhäälingu spordiuudiste näol on tegemist Eestis ainukese saatega omataoliste seas. Teistel Eesti telekanalitel regulaarsed spordiuudised programmist puuduvad. Rahvusringhäälingu kohustuseks on tagada inimeste igakülgne informeeritus ning pakkuda võimalikult suurele auditooriumile midagi meelepärast.

Töö esimeses osas – teoreetilised ja empiirilised alused – konstrueerin meedia suhteid spordiga ja vastupidi. Metoodika osas on ülevaade videolõikude valimist. Tulemuste osas analüüsisin ETV spordiuudiste tegemisi ning diskussioonis osas üritasin jõuda järeldusteni.

Empiirilise materjali analüüsimiseks kasutasin kontentanalüüsi. sport.err.ee veebikeskkonna arhiivmaterjalide abiga kuulusid analüüsimisele mõlema aasta kõik kaksteist kalendrikuud. Uurimise alla ei kuulunud nädalavahetused ja lood, mille pikkus oli alla ühe minuti. Lõplikuks valimiks kujunes 272 videolõiku 2009. ja 2010. aastast.

Oma uurimistöös püstitasin mitu küsimust, millele üritasin vastust leida. Teiste seas leidsin spordiuudiste kõige rohkem kajastatava spordiala, milleks kujunes korvpall. Samuti tuli uurimistöös käigus esile ETV spordireporterite spetsialiseerumine kindlatele valdkondadele. Valdkondade arv erines reporterite lõikes, kuid peaaegu igal juhul võis seda täheldada. Lisaks leidis autor, et meeste tippспорт saab tunduvalt rohkem kajastust kui ülejäänud kategooriad. Naised saavad tunduvalt vähem eetriaega, mis on tingitud mõningastest subjektiivsetest ja objektiivsetest asjaoludest. Sporditoimetusse kuulub vaid üks naine, ülejäänud reporterid on mehed – seega soolisest neutraalsusest rääkida ei ole võimalik.

Diskussioonis osas leidis autor, et spordiala edukuse määravad ära mitmed tegurid. Esiteks peab sportlik tase olema kõrge. Kui spordiala on edukas, siis üldiselt saab ta vastavalt sellele ka kajastust. Selle väite vettpidavust tõestas väga ilmekalt võrkpall. 2010. aastal tehti taaskord ajalugu ning jõuti Euroopa 16. tugevama võrkpallikoondise hulka. Tulemuse taustal tõusis märgatavalt ka kajastus spordiuudistes. Teiseks loevad traditsioonid, harjumus. Osad spordialad on populaarsed tänu kuulsusrikkale minevikule. Auditoorium on harjunud vaatama seda ega loobu vaatamisest ka kehvatematel aegadel. Kolmandaks loeb rahvusvahelisel areenil spordiala n-ö

telegeenilisus. Mõned spordialad on kasutusele võtnud isegi radikaalseid meetmeid ja muutnud spordialasid telesõbralikumaks. Üldiselt tuleb paljudes riikides mängu ka patriotism.

Kindlasti oleks huvitav uurida murdmaasuusatamise kajastust järgnevatel aastatel ning võrrelda seda ala tipp-perioodiga. Usun, et selles vallas toimub mingeid muudatusi. Esiteks lõpetasid tippspordi kolm Eesti kõige edukamat suusatajat. Samuti tabas uurimistöö koostamise ajal Eesti sporti ilmselt läbi ajaloo kõige suurem dopinguskandaal, mille peategelaseks oli Andrus Veerpalu. Kuna spordiala on läbi elanud sellise ulatusega skandaali, siis ilmselt võib see mõju avaldada sponsorite otsingutele ning ala telepilti jõudmisele.

ETV spordiudiste analüüsimise eesmärk oli leida vastuseid mõningatele jõujoontele, mis on välja kujunenud. Uurimistöö teenis ka isiklikke huve, kuna autori puhul on tegemist kirgliku spordivaatlejaga. Samuti ei ole vastavasisulisi töid ajakirjanduse instituudis varasemalt tehtud.

Summary

The present Bachelor's thesis attempts at analysing the content and form of the sports news presented in the Estonian television channel ETV in 2009 and 2010. The sports news of the Estonian Public Broadcasting (ERR) is one of a kind among other similar programs in Estonia. No other Estonian television channel has regular sports news in their programme. It is the role of the ERR to ensure that people are informed in every possible way and to provide something enjoyable to watch for as large audience as possible. Estonians like sports and, thus, the relevance of sports in a television programme should not be underestimated. The achievements of the Estonian athletes unite our nation in unprecedented ways. Estonian sports fans have become used to watching the summary of the daily sports news at the same time every night. One can only wish for the tradition not to break and for the sports news to be an integral part of the programme of ETV for a long time.

In the first part, theoretical and empirical principles, the author attempts at constructing the relationship between the media and sport and *vice versa*. The part related to methodics gives an overview of the video footage sample. In the results, the author attempts at analysing the functions of the sports news in ETV, and the part dedicated to discussion reflects the conclusions.

In order to analyse empirical material, the method of content analysis was used. The author analysed all 12 months of 2009 and 2010 on the basis of the *sport.err.ee* web environment archives. The research did not include weekends and less than minute long news. The final sample included altogether 272 video footages from 2009 and 2010.

The author of the thesis brought up several questions. Among others, the discipline most reflected in the sports news was found – basketball. In addition to that it became obvious that every sports reporter of ETV tends to specialise in specific areas. Although the number of areas varied by reporters, it was still obvious in most cases. Also, it was found that men's top sport gains much more reflection than all other sports categories. Women get significantly less air time, which is caused by some subjective and objective factors. The sports news department includes only one woman, all other reporters are men. Thus, it is impossible to talk about generic neutrality. In addition to that, the circle of female top athletes in Estonia is rather

small and the athletic level generally somewhat poorer. However, the activities of the next generations and amateur athletes are even less represented.

In the part dedicated to discussion, the author points out that the success of a discipline is determined by several factors. First of all, there is a saying “Every man is the architect of his own fortune.” This means that the athletic level has to be high. When a discipline is successful, it generally gets more reflection. In Estonia, volleyball proves this point vividly. In 2010, the national volleyball team was successful and made it to the top 16 volleyball teams in Europe. Due to this splendid achievement, volleyball gained much more reflection in the sports news. The rate of reflection, on the other hand, is essential for the supporters in order to advertise themselves.

Secondly, traditions and habits play an important role. Some disciplines are popular due to their glorious past. People are used to follow the discipline and do not give up doing so even in the less fortunate periods. Still, it is rather difficult to continue being popular only with the help of the past. In the author’s rather subjective opinion such observation is most obvious in terms of Estonian basketball, where the athletic level has decreased over the years. On the other hand, one should not underestimate the intrigue that captures people and hots up emotions in the national basketball.

Thirdly, it is also important whether a discipline is telegenic or not. People enjoy watching disciplines that are exciting and provide passionate struggles. This, however, means that all disciplines cannot be equally exciting. Being visible is vital for a discipline as sponsors’ interest depends on it to a large extent. It is no use supporting a discipline which is unsuccessful and boring to watch. Some disciplines have come up with somewhat more radical measures and made the events more TV-friendly. Generally, patriotism also plays an important part in several countries. This involves disciplines important from the local point of view. Somewhere else in the world the specific discipline may not be so popular at all. In Estonia, such disciplines include cross-country skiing, discus, and decathlon. Estonian skiers, discus-throwers and decathlon competitors have achieved good results in the international level. On the result of that, the abovementioned disciplines are very popular in Estonia but they may not be as popular in some other part of the world.

It would be very intriguing to follow the reflection of cross-country skiing events in the next years and compare it to the top period of the discipline. In the author’s opinion there will be some changes in this area. First, three most successful Estonian

top-skiiers have finished their careers. Also, during the compilation of this paper, the Estonian sport was shaken by the largest doping-related scandal ever with Andrus Veerpalu, the most popular male skier in Estonia, as the main character. If a discipline has been through a scandal of such dimension, it can obviously affect the search for sponsors and even the reflection of the discipline on television.

The objective of analysing the sports news on ETV lay in finding proof to certain developed practices. The research also served personal interest as the author is a fanatic sports viewer. Last but not least, works on similar topic have not been conducted in the Institute of Journalism and Communication before.

Kasutatud kirjandus

- Afanasjev, V. (2004). Eurolaul ja Võru etniline rühm. Kombineeritud sisuanalüüs. TÜ ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond.
- Andrews, P. (2006). Sport journalism: a practical guide. SAGE Publications.
- Feinstein, J. (2009). Sports matter – even if only to distract us. Sporting News. 8. märts.
- Hennoste, T. (2001). Uudise käsiraamat. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Kaljurand, M. (2008). Eesti Suusaliidu ja Eesti Kergejõustikuliidu representeerimine trükimeedias 2005 ja 2007. Tartu.
- Liik, P. (2010). Spordi otsereportaaž Vancouveri taliolümpiamängudel ETV, NBC, CTV, SVT, YLE, ZDF ja Eurospordi näitel. Tartu.
- Martinson, J., Šmigun-Vähi, K. (2010). Kristina. Menu Kirjastus.
- McQuail, D. (2003). Massikommunikatsiooni teooria. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Press, G., Lindström, V. (2010). UBA. Toomas Uba. Menu Kirjastus.
- Roosna, M. (2005). Sporditähe sisu muutumine aastatel 1992-2004. Tartu.
- Steen, R. (2008). Sports Journalism: a multimedia primer. London & New York: Routledge.
- Õhtuleht ei näe põhjust ERRi ees vabandada. (2010) . Postimees, 29 november, URL <http://www.postimees.ee/?id=349484>

Eesti Olümpiakomitee

[http://www.eok.ee/saavutused?view=saavutused&type=1&size=1&aasta=2009&v
id=2#viimane](http://www.eok.ee/saavutused?view=saavutused&type=1&size=1&aasta=2009&v
id=2#viimane)

ERR majandusaasta aruanne 2009.

http://err.ee/files/ERR_majandusaasta_aruanne_2009.pdf

ERR majandusaasta aruanne 2010.

http://err.ee/files/ERR_aastaruanne2010_allkirj.pdf

ERR spordiportaal

<http://sport.err.ee/>

Lisad

Lisa 1

Kodeerimisjuhend:

1. Videolõigu ilmumise kuupäev

.....

2. Ilmumise aastaeg

a) Talv

b) Kevad

c) Suvi

d) Sügis

3. Videolõigu autor

a) Lembitu Kuuse

b) Kristjan Kalkun

c) Anu Säärits

d) Helar Osila

e) Marko Kaljuveer

f) Kristjan Ojang

g) Maxim Tuul

h) Muu (kirjutada)

4. Videolõigu sisu

a) Jalgpall

b) Korvpall

c) Käsipall

d) Võrkpall

e) Auto-motosport

f) Kergejõustik

g) Jalgrattasport

h) Murdmaasuusatamine

- i) Laskesuusatamine
- j) Suusahüpped
- k) Kahevõistlus
- l) Tennis
- m) Ujumine
- n) Sõudmine
- o) Muu (kirjutada)

5. Videolõigu fookus

- a) Tippsport
- b) Harrastussport
- c) Järelkasv
- d) Tutvustus
- e) Koostöö
- f) Raha
- g) Konflikt
- h) Muu (kirjutada)

6. Videolõigu pealkirja laad

- a) Negatiivne väide
- b) Positiivne väide
- c) Neutraalne väide
- d) Küsimus
- e) Informatsioon/teavitus
- f) Kokkuvõtte sündmusest
- g) muu

7. Videolõigu kesksed tegelased

- a) Sportlane
- b) Treener
- c) Mänedžer
- d) Ametnik
- e) Muu

8. Videolõigu fookuses olev teema

- a) Mees
- b) Naine
- c) Võistkond

9. Videolõigu sisu päritolu

- a) Eesti
- b) Euroopa
- c) Aasia
- d) Lõuna- või Põhja-Ameerika
- e) aafrika

10. Videolõigu modaalsus

- a) Kriitiline
- b) Toetav
- c) Neutraalne

11. Videolõigu emotsionaalsus

- a) Tugev
- b) Neutraalne
- c) Nõrk